

ເຕືອນໃຈ ວັຍຮຸ່ນ

เตือนใจวัยรุ่น

គីលធនរបស់យុវជន

คือสันติภาพของโลก

ยุวชนที่พึงปรารถนา

๕ ยุวชนของเรา จะต้องเป็นผู้รัก-ซื่อสัตย์-กตัญญูกตเวที ต่อบิดามารดา ถึงขนาดที่แม้ชีวิตก็อาจเสียสละให้ได้

๕ จะต้องเคารพ เชื่อฟัง ครูบาอาจารย์ คนแก่คนเฒ่า พระเจ้าพระสงฆ์ ตลอดจนถึงชนบประเพณีที่ดั่งาม

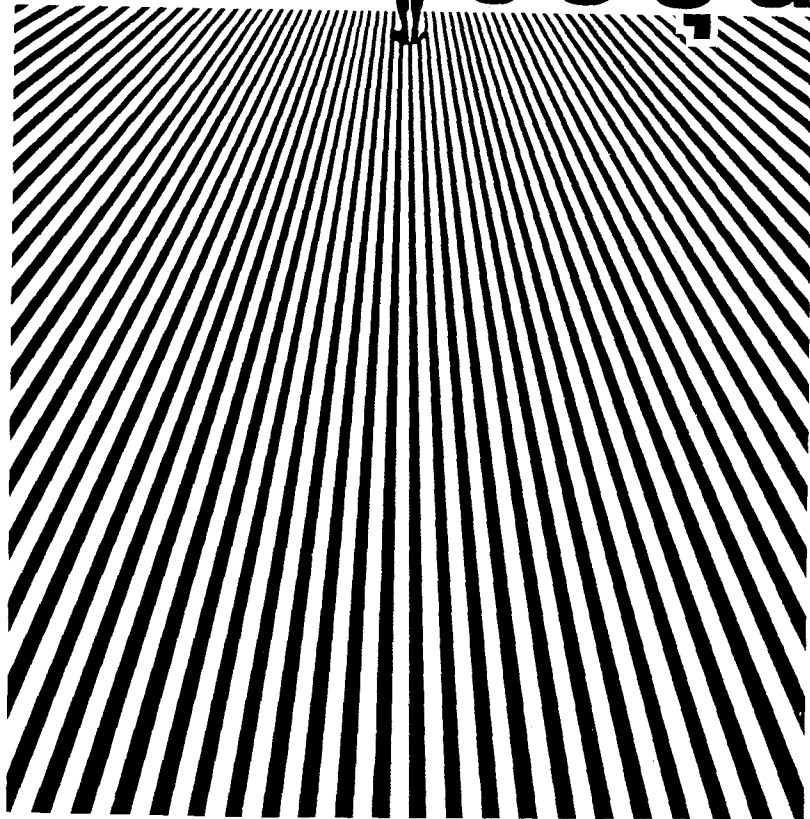
๕ จะต้องรักผู้อื่น อย่างเป็นเพื่อนเกิด-แก่-เจ็บ-ตาย

๕ จะต้องกลัวบาป กล้านุญ ชะแหยงต่ออบายมุขในทุกๆ ความหมาย

๕ จะต้องสามารถบังคับความรู้สึกฝ่ายต่ำหรือกิเลส และพิทักษ์ความรู้สึกฝ่ายสูงไว้ถึงขนาดที่ยกมือไหว้ตัวเองได้

๕ จะต้องมองเห็นชัดถึงความจริงที่ว่า การทำงานในหน้าที่ของตนทุกประการ ไม่มีบกพร่อง นั่นคือการปฏิบัติธรรม และเป็นบุญกุศลอันสูงสุดในทุกๆ ศาสนา

เตือนใจ ้วย รุ น

เตือนใจวัยรุ่น

จัดพิมพ์โดย

กองทุนศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา

วัดชลประทานรังสฤษฎ์

กองทุนห้องสมุดศาลาจำปาศักดิ์

วัดชลประทานรังสฤษฎ์

กองทุนเสถียรธรรม เสถียรธรรมสถาน

ท่านผู้ใดเห็นคุณค่าของหนังสือนี้

ประสงค์จะช่วยเหลือแพร่เป็นธรรมทาน

ติดต่อโดยตรงได้ที่

ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา

วัดชลประทานรังสฤษฎ์

อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

โทร. ๕๕๓-๔๒๔๓, ๕๕๔-๓๐๗๔

แม่พิมพ์ โดย สุนทรฟิล์ม โทร. ๘๐๓-๒๒๔๔

พิมพ์ที่ บริษัท พิมพ์ดี จำกัด โทร. ๘๐๓-๒๖๔๔-๗

สารบัญ

ทางรอดของวัยรุ่น

พุทธทาสภิกขุ

หน้า ๓

ภัยร้ายของนักเรียน

หน้า ๒๔

ทางชีวิตที่ดีงาม

ปัญญานันทภิกขุ

หน้า ๒๕

นรก-สวรรค์ ของพ่อแม่ อยู่ที่ลูก

หน้า ๕๗

มรดกสำคัญ ที่ต้องช่วยกันรักษาไว้

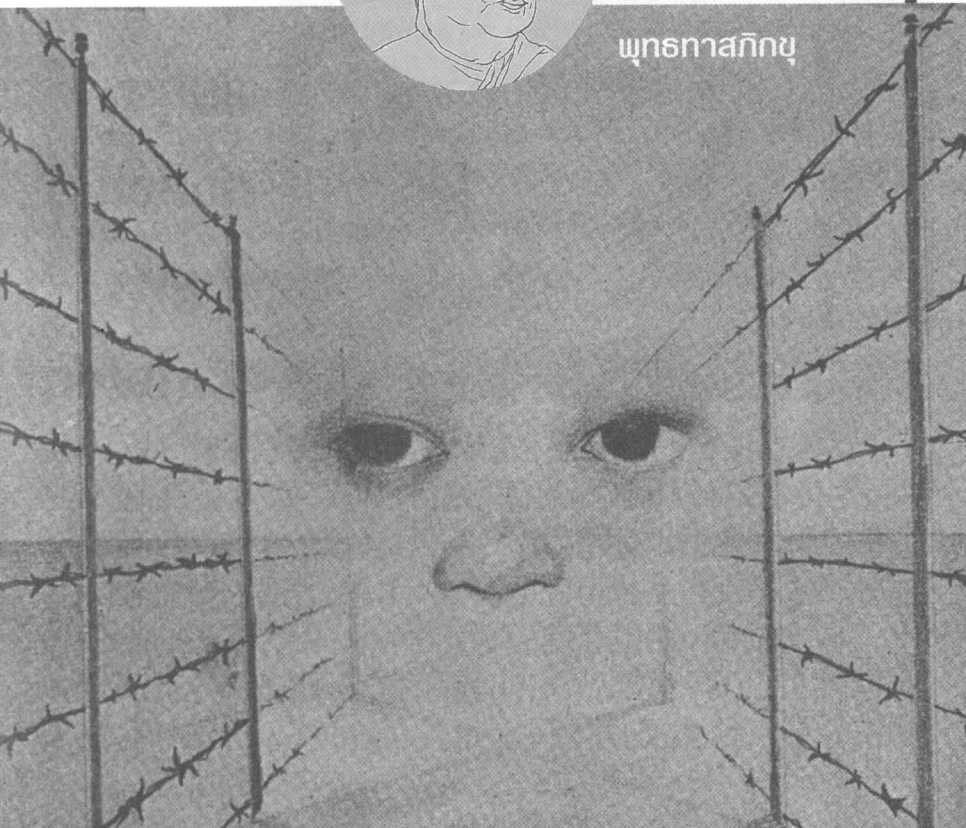
หน้า ๖๐

ทางรอด

ของวัยรุ่น

พุทธศาสนิกชน

วัยรุ่น
กำลังเป็น
ปัญหา
ทั่วทั้งโลก

เดี๋ยวนี้ ตามที่สังเกตเห็นทั่วไปก็คือว่า มีคำพูดที่เป็นที่น่าเสียหายแก่
ยุวชนวัยรุ่น อยู่คำหนึ่ง ที่เขาเรียกว่า ปัญหาเกี่ยวกับคนวัยรุ่น ซึ่งหมายความว่า
เมื่อก่อนนี้คนวัยรุ่นไม่ค่อยมีปัญหา เดิวนี่กลายเป็นว่า คนวัยรุ่นมีปัญหา
โดยเฉพาะรัฐบาลหยิบขึ้นไปเป็นปัญหาสำหรับพิจารณา แล้วประชาชนก็บ่นกัน

เขาวัววัยรุ่นกำลังเป็นปัญหาทั่วทั้งโลก ทำความยุ่งยากลำบากขึ้นหลาย
อย่างหลายประการ นับตั้งแต่ว่าเป็นอันธพาล ชกต่อยตีกัน แม้ในโรงเรียน
แม้ในมหาวิทยาลัย ซึ่งเมื่อก่อนนี้หาดูไม่ได้ เดิวนี่กลายเป็นมีมากขึ้น และที่

มากไปกว่านั้น ก็คือ อาละวาดบนรถประจำทาง บนยานพาหนะ กระทั่งทำ
สิ่งที่เป็นอาชญากรรมหนัก ๆ ไปกว่านั้น เรื่องการตีรันฟันแทงบ้าง เรื่องชู้สาว
บ้าง เรื่องที่เป็นสิ่งที่เรียกว่าอาชญากรรมเต็มตัวและก็อย่างแรงด้วย

นี่มันกำลังมีอยู่พวกหนึ่งและจะมีมากขึ้นทุกที อีกพวกหนึ่งก็ยิ่งรักษาตัวดี
มีอยู่เหมือนกัน

อย่าประมาท ! การเปลี่ยนไปเป็นอันธพาลนั้น เป็นง่ายโดยไม่รู้สีกตัว

นี่เราก็คิดดูให้ดีก็แล้วกันว่าเรากำลังจะเป็นอย่างไร จะไปเข้าพวกไหน
โรคภัยชนิดนี้เป็นโรคภัยที่ติดต่อกันได้ง่าย และก็โดยไม่รู้สีกตัวด้วย การที่จะ
เปลี่ยนไปเป็นอันธพาลนั้นเป็นได้ง่าย และโดยไม่รู้สีกตัวด้วย

ดังนั้นอย่าได้ประมาทเลย เพราะเหตุว่าถ้ามีความประมาทเสียแล้ว ก็
เห็นว่าความเป็นอันธพาลนั้น หาใช่ความเป็นอันธพาลไม่ มันเป็นเสียอย่างนั้น
เมื่อเกิดประมาทมิดมั่วแล้วจะเห็นว่า ที่เป็นอันธพาลนั้นแหละคือถูกต้อง
ถือว่าดี จึงเลยเป็นกันมาก

เดี๋ยวนี้ทำตามอย่างกัน เหมือนกับแฟชั่น แล้วก็มี แฟชั่นอันตราย !

เดี๋ยวนี้มันกลายเป็นการทำตามอย่างกัน เหมือนกับแฟชั่น ที่เขาเรียกแฟชั่นชนิดหนึ่ง แฟชั่นไว้มม แฟชั่นเสื้อผ้า แล้วมันก็มี“แฟชั่นอันตราย” ใครได้แสดงลักษณะอันตราย เขาก็รู้สึกว่าจะเก๋ดี หรือว่าถึงกับมีเกียรติ เป็นอันตรายสับสนุหรืนี้ก็คิดว่าเก๋ดี เขาไม่เห็นว่าเป็นสิ่งที่น่าเตือน และโง่เขลา เปลืองเปล่าๆ ให้โทษแก่ร่างกาย

นี่ขอให้อู่วไถ่เถิดว่า ความชั่วนั้น มันครอบงำเราได้ง่าย เพราะเราไม่รู้สึกว่า เป็นความชั่ว เรื่องที่เห็นง่ายที่สุด เช่น เรื่องสับสนุหรื เปลืองก็เปลือง ให้โทษแก่ร่างกายก็ยังให้ แต่คนก็ไม่คิด การสับสนุหรืเป็นอันตรายแก่สุขภาพอนามัย เปลืองด้วย และไม่มีเหตุผลว่าทำไมเราจะต้องสับสนุหรื นอกจากจะเห่อตามแฟชั่นที่เขาชอบกันว่าเก๋ดี เป็นลูกผู้ชายต้องกินเหล้าต้องสับสนุหรื

นี่เราก็ไปเข้าใจเสียอย่างนั้น ก็เป็นอันว่า เข้าใจว่าที่ชั่วนั้นคือดี มันก็ไม่ละเลิกเท่านั้นเอง

ปัญหาแรก ของวัยรุ่น คือนิยมทำ สิ่งที่ไม่ควรทำ

อีกประการหนึ่ง การที่ว่าจะไปชกต่อยกัน หรือทำระเบิดขวด หรือทำ
อะไรที่มันร้ายกว่านั้น ก็เห็นเป็นของดีไปหมด นี้อย่าทำเล่นกับสิ่งที่เรียก
ว่า“กิเลส” กิเลสมันต้องเก่งกว่าคนนั้นเสมอไป มันจึงหลอกคนให้ทำอะไรที่
ไม่น่าทำได้ จึงต้องถือว่า ปัญหาแรกที่สุดของคนวัยรุ่น ก็คือการนิยมไปทำ
สิ่งซึ่งไม่ควรทำ จนต้องมีการบังคับให้ตัดขาทางเกวให้ถูกต้องบ้าง ให้ตัดผม
ให้ถูกต้องบ้าง อะไรเช่นนี้ แสดงว่าเมื่อปล่อยตามความต้องการของความ
รู้สึกแล้ว มันเป็นไปกับแพชั่นของคนอันธพาลบ้าง ของแพชั่นที่อยากจะ
เปลี่ยนเรื่อยบ้าง

ความเห็นผิดเป็นชอบ คือต้นเหตุของความล้มเหลว

ขออย่าได้มองข้ามสิ่งเหล่านี้ ความเห็นผิดเป็นชอบนี้ คือต้นเหตุของความล้มเหลว ต้นเหตุของปัญหาต่างๆ ต้นเหตุของความที่จะทำลายตัวเราเห็นเป็นของดีไปได้ เช่น เห็นกงจักรเป็นดอกบัว ปรากฏชัดไปว่าการเล่าเรียนเอาดีไม่ได้ เป็นเจ้าชู้ตั้งแต่เล็ก ใช้เงินเปลืองตั้งแต่เล็ก ไม่มีบิดามารดาครูบาอาจารย์ ไม่มีบุญไม่มีบาป วัยรุ่นก็พากันเป็นเสียอย่างนี้ บางทีเขาจะถือว่านี้เป็นเครื่องหมายของคนดี หรือเป็นเครื่องหมายของคนสมัยใหม่ที่เจริญหรืออย่างไร

ทำอะไรตามใจชอบนี้ ไม่มีศาสนา อย่าทำลายอะไรของไทย

วัยรุ่นฝรั่งมาที่วัดนี้ ชอบพูดว่า“ผมไม่มีศาสนา” เขารู้สึกว่าเขาพูดอย่างนั้นถูกต้องที่สุด เก่ง และเก๋ มีเกียรติด้วย ไม่เท่าไรแพะชันอย่างนี้จะมาถึง พวกคนไทยที่ตามกันฝรั่ง ในแง่หนึ่งส่วนหนึ่งคนไทยตามกันฝรั่งเหมือนสุนัขตัวผู้ตามกันสุนัขตัวเมียอย่างนั้นแหละ เขาทำกันอย่างไร ก็ทำตามไปได้ด้วยกัน

นี่ขอให้ระวังให้ดี ถ้าเราจะไปตามกันฝรั่งที่ถือว่าเจริญนั้น ต้องเลือกดู
สิ่งที่ดีมีประโยชน์ อย่าให้ทำลายวัฒนธรรมศีลธรรมอะไรของคนไทยเรา คน
เราถ้าไม่มีศาสนา ก็หมายความว่า ทำอะไรได้ตามใจ คิดดูเถอะ มันจะเป็น
อย่างไร

เป็นไทยต้องเป็นอิสระ !
อิสระที่ถูกที่ควร
ต้องไม่ทำให้คนอื่น
ลำบาก

เรื่องกางเกงไม่มีขา หรือว่าไม่ต้องปิดกายกันแล้ว หรือไว้ผมบ้าๆ บอๆ
พวกฝรั่งนำทำทั้งนั้น คนไทยโง่ ก้มหัวตามกันเขา มันก็มีปัญหาด้วย คือ
ลำบากยุ่งยากและไม่เป็นไทยด้วย ถ้าเป็นไทยต้องเป็นอิสระ เดียวนี้โง่ ก้ม
หัวไปตามกันเขา หรือจะเป็นอิสระด้วยก็ไม่ใช่ไทย และสิ่งนั้นก็ผิดๆ ด้วย เช่น
ชอบไว้ผมยาวเหมือนพวกฝรั่ง หรือพวกอะไรก็ไม่รู้ เรียกยาก

ทางรอดของวัยรุ่น

พวกนักศึกษาไทยชั้นมหาวิทยาลัย ไฉฉวยมาเป็นอปปี้ มาที่นี้ เป็นนักศึกษา ก็มี เป็นครูก็มี ก็เลยถามดูว่าทำทำไม? ประโยชน์อะไร? เขาว่าทำตามความพอใจ เพื่อไม่ให้มีอะไรมาบังคับบัญชา มาผูกมัดเขา เขาต้องการเป็นอิสระ เราก็เลยบอกเขาว่าเป็นอิสระชนิดที่คนอื่นเขาไม่ลำบาก นั่นจึงจะเป็นอิสระที่ถูกที่ควร ถ้าอิสระชนิดที่คนอื่นต้องลำบากละก็ ไม่ถูก ไม่สมควร

ทีนี้เขาถามว่า ไฉฉวยมานี้มันทำให้คนอื่นลำบากอย่างไร? ผมก็ของผมที่อยู่บนหัวผม ผมไฉฉวยมานั้นจะลำบากอย่างไร นี่เขาแย้งขึ้นมาอย่างนั้น เรบอกว่ ผมยวของคณนั้ มันทำให้พวกเราเสียเวลามองดู เพื่อสังเกตให้รู้ว่ “คุณนี้เป็นคนบ้าหรือคนดี” เพียงเท่านี้ก็ถือว่าทำให้เราเดือดร้อน เราต้องเสียเวลาคอยสังเกตว่ คนนี้มันบ้าหรือดี พอครั้งแรกเราเห็นเข้าก็กลัวเกรงว่จะเป็นคนบ้า มันจะทำอันตรายเอา เพราะฉะนั้น การไฉฉวยมาของคณนี้ มันทำให้คนอื่นลำบากเสียแล้ว ถ้าต้องการเสรีภาพก็ทำอย่างอื่นเถอะ ชนิดที่คนอื่นไม่ลำบาก จึงจะเรียกว่าสมควร หรือเป็นอิสระที่น่านับถือ แต่ที่สุดก็ตกลงกันไม่ได้ แล้วก็ไม่ต้องพูดกัน หยุตไว้แค่นี้

อยากจะทำเรื่องอย่างนี้มาเป็นหลักว่ ทำไมจะต้องไปทำให้มันแปลกหรือทำให้คนอื่นยุ่งยากลำบาก จนดูไม่รู้ว่คนบ้าหรือดี ในเรื่องแต่งเนื้อแต่งตัว เรื่องผมเผ้า เล่นหัว ร้องเพลง ฯลฯ ก็ควรจะไมทำให้คนอื่นต้องพลอยลำบาก

เหล่านี้เป็นเรื่องวัยรุ่น เป็นปัญหาของวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นกำลังจะเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ คือยังเป็นไม่สมบูรณ์ เขาเรียกว่า“รุ่น” รุ่น ๆ ๆ จะเป็นผู้ใหญ่ก็ยังไม่ใช่ จะเป็นเด็กก็ยังไม่เชิง มันก็อยู่ในระหว่างที่เรียกว่าจะเป็น“หัวเลี้ยวหัวต่อ” ถ้ามันเลี้ยวไปถูกทางก็นับว่าดี ถ้าเลี้ยวไปผิดทาง ก็ต้องลำบากแน่ ถ้าผิดทางมากเกินไปต้องฉิบหาย ถ้าอย่ามีเรื่องอย่างนี้ การเรียนจะดีกว่านี้

วัยรุ่นต้องเดินตามผู้ใหญ่

เคารพศาสนา-บิดามารดา-ครูบาอาจารย์

ทุกคน ๆ ที่นั่งอยู่ที่นี้ ถ้าอย่ามีเรื่องบ้า ๆ บอ ๆ อย่างนี้ การเรียนจะดีกว่านี้ เต็มวันเราไปเสียเวลา ไปคิดไปนึกอะไรในเรื่องที่ไม่ควรต้องสนใจ และบางทีถึงขนาดที่เรียกว่าไปใช้เงินเปลืองเพื่อสิ่งเหล่านี้ก็มี นักเข้าก็กลายเป็นเรื่องเพศ เรื่องเจ้าชู้ เรื่องอะไร ตั้งแต่อยู่ในวัยเรียน การเรียนมันก็เสีย

ถ้าเราเคารพศาสนา นับถือศาสนา เคารพบิดามารดา นับถือครูบาอาจารย์ มันก็ไม่ทำอย่างนี้ได้

ฉะนั้นถ้าเรียกว่า“วัยรุ่น” ก็ขอให้เดินตามผู้ใหญ่ คือเดินตามกฎระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด

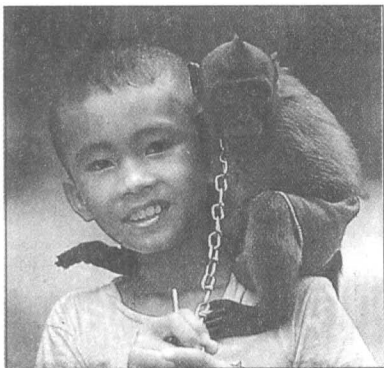
โบราณเขาแบ่งวัยเป็น ๔ ระยะ :

พรหมจารี, คฤหัสถ์, วณปรีสถ์, สันยาสี

คนฉลาดที่สุดแต่โบราณ เขาพูดไว้เป็นหลัก จนกระทั่งบัดนี้ก็ไม่มีใครค้านได้ เขาพูดไว้ว่า คนเราเกิดมากว่าจะตายนี้ ให้แบ่งเป็น ๔ ระยะ ตั้งแต่เกิดมาถึงหนุ่มสาวก่อนแต่งงาน เขาเรียก“พรหมจารี” พอแต่งงานแล้วเรียกว่า“คฤหัสถ์” เป็นคฤหัสถ์ไปจนพอใจถึงที่สุด ที่เขาเรียกว่าเกษียณอายุนั้น อายุ ๖๐ ปี เขาก็ไปเป็นผู้หาความสงบ เรียกว่า“วนปรีสถ์” ไปหาความสงบส่วนตัว ไม่ยุ่งด้วยเรื่องนั้นนี่ ถ้ายังอยู่ต่อไปได้อีก อายุ ๘๐-๙๐ ถึง ๑๐๐ ปี เขาเรียกว่า“สันยาสี” เป็นผู้นำแสงสว่างให้แก่ผู้อื่น พูดจาให้เป็นประโยชน์แก่เด็ก ๆ

ถ้าทำได้อย่างที่กล่าวมานี้ เรียกว่า ถูกต้องครบบริบูรณ์ ถ้าไม่ได้อย่างนี้ เรียกว่าเกิดมาได้ไม่ครบ ไม่เต็ม, ไม่เต็มคน เขาเรียกว่า“ไม่เต็มคน” เกิดมาไม่เต็มความเป็น“มนุษย์”ไม่เต็ม

ถ้าเต็มก็ต้องเป็นพรหมจารี คือตั้งแต่เกิดมาถึงหนุ่มสาวที่ดี เป็นพ่อบ้านแม่เรือนไปจนถึงที่สุดมันก็ดี นับว่าไม่หลงจนเข้าโลง อายุมากพอสมควรแล้ว ก็รู้จักหาความสงบ ได้ความสงบส่วนตัว ก็รู้จักทำผู้อื่นให้ได้รับแสงสว่าง ด้วยการพูดจา

เธออยู่ในระยะอันตราย
ระยะตั้งต้น
ตั้งต้นดี ก็ดี,
ตั้งต้นไม่ดี ก็ไม่ดี

ที่เราเกิดมาจนเป็นหนุ่มสาว อายุสมมติว่า ๒๐ ปี ๒๐ ปี นี้ควรจะเป็น
พรหมจารี, ๒๐ ปี ถึง ๖๐ ปี เป็นคฤหัสถ์ ผู้ครองเรือน เหลือนั้นเป็นผู้สงบ
เป็นวนปรีสธ เป็นสันยาสิ อบรมสั่งสอนหลุดจาหรือเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นบ้าง

๑ ปี ถึง ๒๐ ปีนี้คือจุดตั้งต้น ถ้าตั้งต้นดีก็ดี ตั้งต้นไม่ดีก็ไม่ดี ฉะนั้นจึง
ขอบอกพวกเธอทุกคนว่า เธอกำลังอยู่ในระยะที่อันตราย เป็นระยะตั้งต้น ถ้า
ตั้งต้นไม่ดีก็ไม่ดี ถ้าตั้งต้นดีก็ดี อย่าไปคิดเรื่องอื่น ให้คิดแต่ในเรื่องตั้งต้น
ให้ดี ก็คือเป็นพรหมจารีที่ดี หมายถึงประพฤดี ประพฤติประเสริฐ

“พรหม” แปลว่า ประเสริฐ “จารี” แปลว่า ผู้ประพฤติ

“พรหมจารี” แปลว่า ผู้ประพฤติประเสริฐ

อย่าเหยียบย่ำ
ขนบธรรมเนียม
ถ้าเหยียบย่ำ
ก็เป็นอันธพาลผีสิง !

ตรงนี้สำคัญมาก ต้องให้ประพุดตีให้ดีที่สุดเอาไว้ก่อน เพราะฉะนั้นจึงเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี ระเบียบวินัย ที่เขามีไว้สำหรับคนรุ่นสำหรับคนหนุ่มสาว ดังนั้น อย่าเหยียบย่ำระเบียบขนบธรรมเนียมวินัยเหล่านั้นเป็นอันขาด พอเธอเหยียบย่ำ เธอก็เป็นอันธพาลผีสิง ไม่ต้องมีใครมาพูดมากแล้ว พอไปทำเข้ามันก็เป็นเท่านั้น การเหยียบย่ำกฎประเพณีวินัยอะไรต่างๆ ของนักเรียน นี่ก็เป็นอันธพาลแบบผีสิง คือ ต่อสู้ ตีต่ดิ่ง ตีต่ด่าน ไม่ยอมที่จะประพุดตีตามกฎระเบียบ ถือว่าการตีหรือการฝ่าฝืนกฎระเบียบนั้นได้ นั่นดี นั่นเก๋ นั่นเป็น“อันธพาลผีสิง” แล้วเรื่องต่อไปมันจะเป็นอย่างไร เราดูเอาเองก็แล้วกัน เด็กคนนี้เป็นอย่างนี้ เด็กคนหนึ่งมันเป็นตรงกันข้ามอย่างนี้จะเหมือนกันไม่ได้ มันจะต้องต่างกันลิบ

ตั้งต้นเป็นพรหมจารีที่ดี ไม่ประพฤตินอกคอก ทำหน้าที่ให้ถูกต้อง

ตั้งนั้นอยากขอรับรองวิงวอนพวกเธอทุกคนว่า ขอให้ช่วยตั้งหน้าตั้งตาสังเกตดูเด็กบางคนที่เขาตีๆ ให้มากสักหน่อย อย่าไปหัวเราะเยาะเขา อย่าไปล้อเลียนเขา อย่าไปแกล้งขัดคอเขา กลัวว่าเขาจะตีกว่าเรา แล้วก็หาทางให้มันเสื่อมเสียไป นี่มันก็ไม่ถูก ถ้าสังเกตดูแล้วจะเห็นได้ว่า คนที่รอดตัวไปได้เรียนได้ดี มีความเจริญเร็ว นั่นเพราะเขาเป็นคนดี

“คนดี” ในที่นี้ ก็คือเป็น“พรหมจารี” ที่ถูกต้อง คือไม่ประพฤติกะทำสิ่งที่มันนอกคอกนอกเรื่อง ทำแต่ในสิ่งที่มันเป็นหน้าที่โดยตรง ชั้นแรกก็คือศึกษาเล่าเรียนอย่างดีที่สุด ไม่ไปเสียเวลา ไม่ต้องไปทำนั่นนี่ ไม่ต้องเปิดวิทยุพลาง ทำการบ้าน เขียนหนังสือพลาง เดียวนี้มีกันมาก ทำบทเรียนหรือทำการบ้าน ก็เปิดวิทยุพร้อมกันไป มือเขียนไป อย่างนี้เป็นคนที่มีจิตใจเลือนลอย จริงอยู่ฟังวิทยุพลาง ทำงานพลางก็ได้เหมือนกัน แต่มันไม่ดี นี่เรียกว่า เราตามใจกิเลสมากเสียแล้ว ไม่เคารพระเบียบ

อดทนทำความดี ทำผิดระเบียบต้องละอาย

นี่ตามใจกิเลสไม่เท่าไร ก็กลายเป็นมีนิสัยชอบนั้นชอบนี้ ชอบดนตรี ชอบเพลงอะไรมากขึ้น แล้วมันก็ชอบเกินขอบเขตจนมาเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เหมือนกับผู้หญิงคนหนึ่ง ที่แรกนุ่งผ้าพอพันเข้า ละอาย กระดาก แล้วก็ขึ้นไป ทำไป ทีนี้ก็ถกขึ้นมา ทีแรกๆ รู้สึกกระดาก ทีหลังมันก็ไม่กระดากแล้ว ไปแต่งชุดบิกินีอะไรก็ได้ ไม่กระดาก ผลสุดท้ายเปลือยก็ได้ ไม่ละอาย ไม่กระดาก คือค่อยเลื่อนขึ้นไปทีละนิดๆ ในที่สุดมันก็ไม่มี ความละอาย ความลับในเรื่องนี้มันมีอยู่ คือค่อยๆ ทำไปที่ละนิดๆ คือเลเวลทีละนิด มันไม่รู้สึกหกรอก

อะไรๆ ที่ว่าทำไปที่ละนิดจะไม่รู้สึก ถ้าเป็นไปในทางดีก็ดีไป ไม่รู้สึก ถ้าเลวก็เลวไป ไม่รู้สึก เหมือนทีแรกเราเดินเท้าเปล่าไม่ได้...ปวด แต่ถ้าเรา ขยันเดินไป มันก็เดินได้ที่หลัง หินขรุขระก็เดินได้ ไม่ปวด เป็นไปในทางดี มันต่อต้านได้เอง

ดังนั้นขอให้อดทนให้มีความดี ไปในทางดี คืออดทนให้มันดีไปในทางดี อย่าให้มันค่อยๆ รุดไปในทางหน้าด้าน ไม่ละอาย ไม่มีหิริโอตตปปะ แม้

เป็นผู้หญิงก็ไม่ละอาย ยังทำได้เช่นนั้น แล้วพวกผู้ชายก็ไปก้มหัว บูชาคนที่
นุ่งผ้าน้อยหรือคนไม่ละอายนั้น นี่พวกผู้ชายต้องระวังให้ดี อย่าไปบูชาสิ่ง
ชนิดนั้น มันจะเรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง แล้วก็จะมีภาระที่เลว

วัยรุ่นฝ่ายหญิงก็เหมือนกัน ก็ต้องระวังอย่างเดียวกัน คือจะต้องมี
ระเบียบวินัย มีกฎเกณฑ์อะไรเป็นหลัก แล้วก็ประพฤติอย่างดีที่สุด อย่า
เพิ่งแหกคอก แหกวินัยกฎระเบียบ ถ้าทำอะไรผิดระเบียบแล้ว จะต้องละอาย
ให้รู้จักละอายให้มาก นี่เรียกว่าจิตใจมันยังอยู่ในความดี อยู่ในขอบเขตของ
ความดี พอไม่ละอายต่อความผิดก็คือว่าเลวแล้ว เป็นผู้ชั่วไปแล้ว

ปัญหาวัยรุ่นไม่ใช่เรื่องเงินหรือที่เรียน แต่เป็นเรื่องความเหลวไหล บังคับตัวเองไม่ได้

นี่คือ“ปัญหารูปร่าง” ไม่ใช่อย่างอื่น เรื่องเล่าเรียนหรือไม่ได้เล่าเรียนนั้น
มันไม่ใช่ปัญหา ปัญหามันอยู่ที่ แม้มีที่เล่าเรียน มันก็เรียนไม่ได้ คือเรียน
ได้อย่างเลว บางคนก็ขาดไปว่า ไม่มีเงิน พ่อแม่จน เรียนไม่ได้ ไม่ได้เรียน นี่มัน
ก็โง่ มันก็โง่หกกด้วย

ทางรอดของวัยรุ่น

เราไปเห็นคนที่พ่อแม่ไม่มีเงินเลย ไม่ส่งเสียเลย เขายังเรียนกันได้นั่นสำเร็จและดีกว่าเด็กที่พ่อแม่มีเงินมาก ส่งเสียเสียอีก คือว่าเขาตั้งต้นดี จนทุกคนเอ็นดูสงสาร ทำให้มีคนช่วย พระณรรช่วย เขาก็ได้เล่าเรียนดีเสียอีก ดีไปกว่าพวกแรก ได้ผลดี โดยไม่ได้ใช้เงินมาก ใช้เงินน้อย หรือแทบจะไม่ได้ใช้เลย

คนที่ตั้งต้นดี การเรียนของเขากลับดี ดีกว่าเด็กที่พ่อแม่มีเงินมาก ส่งเสริมมาก เด็กที่เรียนไม่ดีแล้วยังหลอกต้มพ่อแม่สุขแล้วสุขอีก ในที่สุดมันก็จะเหลว พ่อแม่ก็เดือดร้อน ไปเรียนในกรุงเทพฯ ก็หลอกพ่อแม่ตลอดเวลา พ่อแม่ส่งเงินไปให้หลงเพราะท่านไม่รู้ การเรียนก็เลว พ่อแม่ก็ลำบากเดือดร้อน เป็นหนี้เป็นสิน นี่เป็นอย่างนี้

ที่แรกก็รักพ่อแม่ มันทำไม่ลงในทันที ทำไม่ลง แต่แล้วมันค่อยๆ ทำได้ที่ละนิดๆ มันไปคบเพื่อนชั่ว ทำได้ที่ละนิดๆ จนเรียกว่า ทำอย่างต้มพ่อแม่สุขเปื่อยก็ทำได้ นี่เขาเรียกว่า ไม่บังคับตัวด้วย เพราะไปคบเพื่อนชั่วด้วย

สรุปสั้น ๆ ปัญหาयरุ่นคือบังคับตัวเองไม่ได้ นี่คือการลั้มเหลวของ
यरุ่น คือ บังคับตัวเองไม่ได้

จำแต่คำนี้คำเดียวไว้ก่อนว่า มันบังคับตัวเองไม่ได้ บังคับตัวเองให้เป็น
พรหมจารีที่ติไม่ได้ บังคับให้เป็นนักเรียนที่ติไม่ได้

บังคับตัวเองไม่ได้ เพราะเหตุอะไรบ้าง ก็มีหลายอย่าง เช่น คบเพื่อน
ชั่ว ทำให้บังคับตัวไม่ได้ แล้วไม่พยายามจะบังคับ คือ อย่าทำเลว ก็บังคับไว้
ไม่ได้ พออยากสูบบุหรี่ สูบ, อยากดูหนัง ดู, อยากไปทำอะไร ทำโดยไม่
ต้องมีเหตุผลว่าควรหรือไม่ควร ที่ถูก เราทำอะไรเราต้องมีเหตุผล อยู่ใน
อำนาจของเหตุผลเสียก่อนว่าควรหรือไม่ควร

แต่ที่ง่ายกว่านั้นคือ พ่อแม่นั้นดีที่สุด อย่าอวดดีว่าเราเข้าโรงเรียน เรา
เก่งกว่าพ่อแม่ พ่อแม่โง่ อย่างนี้ก็นั่นเป็นอันขาด ไปถามเถอะว่า
อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ พ่อแม่จะบอกได้ดีที่สุดเพราะเขาเกิดก่อนเรามาก
อย่าดูถูกพ่อแม่ และอย่าถึงขนาดว่าดัมพ่อแม่ให้สุก

นี่ความสำคัญมันอยู่ที่ความเคารพบิดามารดา ครูบาอาจารย์ หรือ
คนที่ควรเคารพ มันก็เลยบังคับตัวเองได้ เมื่อบังคับตัวเองได้ก็อยู่ในร่องใน
รอยความดี ทั้งการเรียนก็ได้ดี ความประพฤติดี คนรักใคร่เอ็นดูสูงส่งมาก
เรียกว่าสังคมดี มันก็มีความเจริญเท่านั้น

ต้องสนใจ ๕ อย่าง : เป็นลูก, ศิษย์, เพื่อน, พลเมือง, พุทธมามกะที่ดี

ขอให้ไปบังคับตัวเองให้ได้ เพื่อประโยชน์สักสี่ห้าอย่างก็พอ คือเพื่อให้เป็นบุตรที่ดีของบิดามารดาให้ได้ ให้เป็นศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์ให้ได้ ให้เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อนให้ได้ ให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติให้ได้ ให้เป็นพุทธบริษัทหรือเป็นพุทธมามกะที่ดีของพระพุทธเจ้าให้ได้ นี่เรียกว่า “ ๕ ดี ” ถ้าเธอจำทั้ง “ ๕ ดี ” นี้ไว้ได้ ปัญหาวัยรุ่นหมด แต่ว่าทั้งหมดนั้นมันขึ้นอยู่กับบังคับตัวเอง

ถ้าบังคับตัวเองไม่ได้ มันจะดี ๕ อย่างนี้ไม่ได้ ถ้าบังคับตัวเองได้ มันจะดีได้ทั้ง ๕ อย่างนี้ เป็นลูกที่ดี, เป็นศิษย์ที่ดี, เป็นเพื่อนที่ดี, เป็นพลเมืองที่ดี และเป็นพุทธมามกะที่ดี เพราะฉะนั้นถ้าผู้ใดสนใจที่จะแก้ปัญหของตัวในวัยรุ่น ก็จงจำ ๕ คำนี้ “ ๕ ดี ” นี้ไว้ให้ได้ แล้วก็จำคำที่ว่าได้หรือไม่ได้ มันอยู่ที่การบังคับตัวเองได้หรือไม่ได้ ถ้าบังคับตัวเองได้มันก็ต้องดี บังคับไม่ได้มันก็ตีไปไม่ได้

ถามตอบตัวเองด้วยความซื่อตรง “กูเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่หรือยัง?” ถ้าเลวข้อไหนก็เขกหัวมันเข้า

ขอให้สนใจใน ๕ อย่างนี้ให้มากเป็นพิเศษ ถามตัวเองอย่างตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียงว่า “เราเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่แล้วหรือยัง?” ต้องถามด้วยความซื่อตรง ต้องตอบด้วยความซื่อตรง เราอยู่คนเดียว ไม่ต้องมีใครได้ยิน..... “กูเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่หรือยัง?” ถ้ามันเลวข้อไหน ก็เขกหัวมันเข้า

บุตรที่เลว คือว่าเหลวไหลในการเรียน ขี้เกียจในการเรียน, ขี้เกียจในการเรียน ก็เขกหัวมันเข้า, เป็นเจ้าชู้ตั้งแต่เล็ก ก็เขกหัวมันเข้า, ใช้เงินของพ่อแม่ที่ได้มาด้วยเหงื่อไคลนั้นเปลือง ไม่เห็นใจไม่สงสาร ก็เขกหัวมันเข้า, ตัวหาเงินยังไม่ได้ก็ไปใช้สุรุ่ยสุร่าย เรื่องการสุมบุญรี เรื่องดูหนังนี้ตัวหาเงินยังไม่ได้ ก็ใช้เงินของพ่อแม่ที่หามาด้วยเหงื่อไคล อย่างนี้มันใช้ไม่ได้

ทดสอบอย่างนี้ “เราเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่หรือยัง?” “เราเป็นศิษย์ที่ดีของครูบาอาจารย์หรือยัง?” รู้ได้ง่ายๆ เดียวนี้ ที่นี้ แม่ในท้องเรียน ในอะไรก็รู้ได้ เป็นผู้ซื่อตรงต่อระเบียบวินัย คำสั่ง การบังคับบัญชา เป็นศิษย์ที่ดี

นี้โดยมากยังรวมหัวกันเพื่อแอนด์ครูบาอาจารย์ก็มี, เรียกครูบาอาจารย์ว่า“ไอ้” ว่า“อี”ก็มี พอโกรธขึ้นมา มันก็ล่าบากกันไปหมด ยิ่งครูอาจารย์เป็นหญิงด้วย นักเรียนเป็นผู้ชายอย่างนี้ มันยากที่จะดีได้ เพราะฉะนั้นต้องระวัง เมื่อปัญหามันมีขึ้นมา

ทีนี้ “เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน” ถ้าเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน มันชกต่อยกันไม่ได้ นี่ยังมีด่ามีตี มีชก มีต่อยอะไรกันอยู่ ก็พิสูจน์อยู่ในตัวแล้ว มันยังมี“มึง ๆ กู ๆ”กันอยู่ ก็เป็นเพื่อนติดต่อกันไม่ได้

นี่เรื่องของเด็ก ๆ เป็นลูกที่ดี เป็นศิษย์ที่ดี เป็นเพื่อนที่ดี ทีนี้พอโตหน่อยมันยังเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ เป็นพุทธมามกะที่ดีของพระพุทธศาสนาด้วย แล้วจึงค่อยศึกษาต่อไป

๕ ดี จะทำได้ด้วยมี...

สัจจะ, กมะ, ขันติ, จาคะ

ขอให้ถือว่า “ปัญหาวัยรุ่น” นี้ แก้ได้ด้วยการ“ดี ๆ” สัก ๕ อย่าง นี้ ; ลูกที่ดี ศิษย์ที่ดี เพื่อนที่ดี พลเมืองที่ดี พุทธมามกะที่ดี นี่ได้เพียง ๕ อย่างนี้ แก้ปัญหาวัยรุ่นทั้งหมดได้เลย ผิดจากนี้เป็น“อันธพาล” เป็นวัยรุ่นอันธพาล ดีทั้ง ๕ อย่างนี้ ได้มาโดยการ“บังคับตัวเอง” อดกลั้นอดทน บังคับตัวเอง

มีสัจจะ จริใจที่จะทำให้ดี, มีทมะ บังคับตัวเองให้ดี, มีขันติ อดทนเมื่อจะต้องอดทน การทำดีมันต้องทน ไม่มีการทำดีที่ไหนที่ไม่ต้องทน ยิ่งดีมากยิ่งขึ้น ต้องทนมาก, มีจาคะ ละสิ่งเลวๆ สิ่งใดเลว ละออกไป นี่เรียกว่า“จาคะ” คือละ ก็เป็นคนดีได้ตามความปรารถนา

โลกจะล่มจมเพราะวัยรุ่นเป็นอันธพาล อยู่ฝ่ายที่พระพุทธเจ้าแนะนำ อย่าอยู่ฝ่ายบาปเลย !

โลกทั้งโลกกำลังจะล่มจม เพราะว่าวัยรุ่นเป็นอันธพาลมากขึ้น ในประเทศเราก็เหมือนกัน เมื่อมันเกิดแบ่งแยกกันเป็น ๒ พวก อย่างนี้แล้ว เราอยู่ฝ่ายนี้เถอะ อยู่ฝ่ายที่พระพุทธเจ้าแนะนำนี้ อยู่ฝ่ายดี อย่าไปอยู่ฝ่ายที่บาปหรือกิเลสหรือผีหรือพญามารแนะนำเลย

ขอให้ผู้ที่ตั้งใจดี มีความปรารถนาดี จงมีความสุขความเจริญ งอกงามก้าวหน้าทั้งทางโลกและทั้งทางธรรมทุกทิวาราตรีกาล เทอญ

คัดจาก โอวาทของท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุ
แสดงแก่คณะลูกเสือจังหวัดตรัง เมื่อ ๑๖ มกราคม ๒๕๑๕

ลูกศิษย์
วิชัย รุ่งเรือง คุณนี้แต่งตัว
สวยงามไปเที่ยวยุโรป
ฮือฮือริสโกเจด
แล้วเขากลับไปนอนที่
รร. มานะโรโรสุทธาน
พอเป็นแม่จกก็ให้กร
ูกจับได้ทันตา

ภัยร้ายของนักเรียน

พุทธทาสภิกขุ

- ❖ เป็นนักเรียน เพียรศึกษา อย่ารัก
สมาธิ จะหักเหียน เตียนมลาย
- ❖ แต่เตือนกัน สักเท่าไร ก็ไม่เชื่อ
หลอกพ่อแม่ ได้มากมาย หลากกระบวน
- ❖ การเล่าเรียน เปื่อหมาย คล้ายจะบ้า
ไม่เท่าไร ใจกระด้าง สันยาอายุ
- ❖ มีสัจจะ ทมะ และขันตี
รักพ่อแม่ พากพร้อม ต้องยำเกรง

ถูกตรึง เรียนไม่ได้ ตั้งใจหมาย
ถึงเรียนได้ ก็ไม่ดี เพราะฝักวน
มันแรงเหลือ รักร้าย หลากกระบวน
หน้าขาวนวล ใจหยาบดำ ซ้ำละลาย
ใช้เงินอย่าง เทน้ำเทท่า น้าใจหาย
หญิงหรือชาย เรียนไม่ดี สิ่งนี้เอง
กตัญญู กตเวที อย่าโง่งเงง
เรียนให้เก่ง ได้ยิ้มแป้น แก่ทุกคน

ศึกษากันทำอะไร ?

๕ โลกยุคนี้ มีศึกษา กันทำไหน

ยุวชน รุ่นใหม่ ได้คลุ้มคลั่ง

บ้างติดยา เสพติด เป็นติดตั้ง

บ้างก็ฝัง หัวสูม ลุ่มหลงกาม

๕ บ้างดูหมิ่น พ่อแม่ ไม่มีคุณ

บ้างก็เหิน เรื่องบุญ เป็นเรื่องพาลาม

บ้างลุ่มหลง LOVE FREE เป็นดิงาม

บ้างประณาม ศาสนา ว่าบ้าบอ

๕ บ้างไปเป็น ฮีปปี มีหลายชนิด

บ้างทวงอิส-ระพันธ์ จนเหลือขอ

บ้างที่มี ดิกริมาก โสภชากพอ

โลกเราหนอ ให้ศึกษา กันทำอะไร

เกิดมาทำไม ?

๕ เพาะน้อยตัวหนึ่ง เดินไปในป่า
สงสัยหนักหนา เกิดมาทำไม
จะต้องไปถาม ให้หายสงสัย
เกิดมาทำไม เกิดมาทำไม
๕ เพาะพบหมูอ้วน กำลังกินอยู่
จึงถามว่า“พี่หมู เราเกิดมาทำไม”
หมูอ้วนยิ้มหวาน แล้วตอบทันใด
“ไม่ต้องสงสัย เราเกิดมาเพื่อกิน
กิน กิน กิน กิน กิน... กิน !”
๕ เพาะน้อยเดินไป ยังสงสัยอยู่
จริงอย่างพี่หมู ว่ามาหรือไร
เพาะน้อยยังง
และยังสงสัย
เกิดมาทำไม เกิดมาทำไม
๕ เพาะพบแมวลาย กำลังนอนหา
จึงถามว่า “พี่ง่าว เราเกิดมาทำไม”
แมวลายยิ้มหวาน แล้วตอบทันใด
“ไม่ต้องสงสัย เราเกิดมาเพื่อนอน
นอน นอน นอน นอน นอน... นอน !”

๕ เพาะน้อยเดินไป สงสัยไม่เบา
จริงอย่างพี่ง่าว ว่ามาหรือไร
เพาะน้อยยังง
และยังสงสัย
เกิดมาทำไม เกิดมาทำไม

๕ แพะพบนกยูง กำลังเต้นระบำ
จึงร้องถามซ้ำ “เราเกิดมาทำไม”
นกยูงยิ้มหวาน แล้วตอบทันใจ
“ไม่ต้องสงสัย เราเกิดมาเต้นระบำ
เต้น เต้น เต้น เต้น... เต้นระบำ !”

๕ แพะพบพระอาทิตย์ กำลังจะลับฟ้า
จึงร้องถามว่า “เราเกิดมาทำไม”
พระอาทิตย์ยิ้ม แล้วตอบทันใจ
“ไม่ต้องสงสัย เราเกิดมาเพื่อทำประโยชน์
ทำ ทำ ทำ ทำ ทำ... ทำประโยชน์”

๕ แพะน้อยได้ฟัง ก็แสนยินดี
พระอาทิตย์นี้ ตอบดีเหลือใจ
แพะน้อยไม่มอง และไม่สงสัย
เกิดมาทำไม รู้แล้วทำไม
เกิดมาเพื่อทำประโยชน์
เกิดมาเพื่อทำประโยชน์
เกิดมา.. เพื่อทำ.. ประโยชน์...

ความรู้ต้องคู่คุณธรรม

๕ เมื่อความรู้ ยอดเยี่ยม สูงเทียมเมฆ
แต่คุณธรรม ต่ำเฉก ยอดหญ้านั้น

อาจเสกสร้าง มีจนา สารพัน
เพราะจิตอัน ไร้อาย ในโลกา

๕ แม้คุณธรรม สูงเยี่ยม ถึงเทียมเมฆ
แต่ความรู้ ต่ำเฉก เพียงยอดหญ้า

ย่อมเป็นเหยื่อ ทารชน จนอุรา
ด้วยปัญญา อ่อนด้อย น่าน้อยใจ

๕ หากความรู้ สูงล้ำ คุณธรรมเลิศ
แสนประเสริฐ กอปรกิจ วินิจฉัย

จะพัฒนา ประชาราษฎร์ ทั้งชาติไทย
ต้องฝึกให้ ความรู้ คู่คุณธรรม

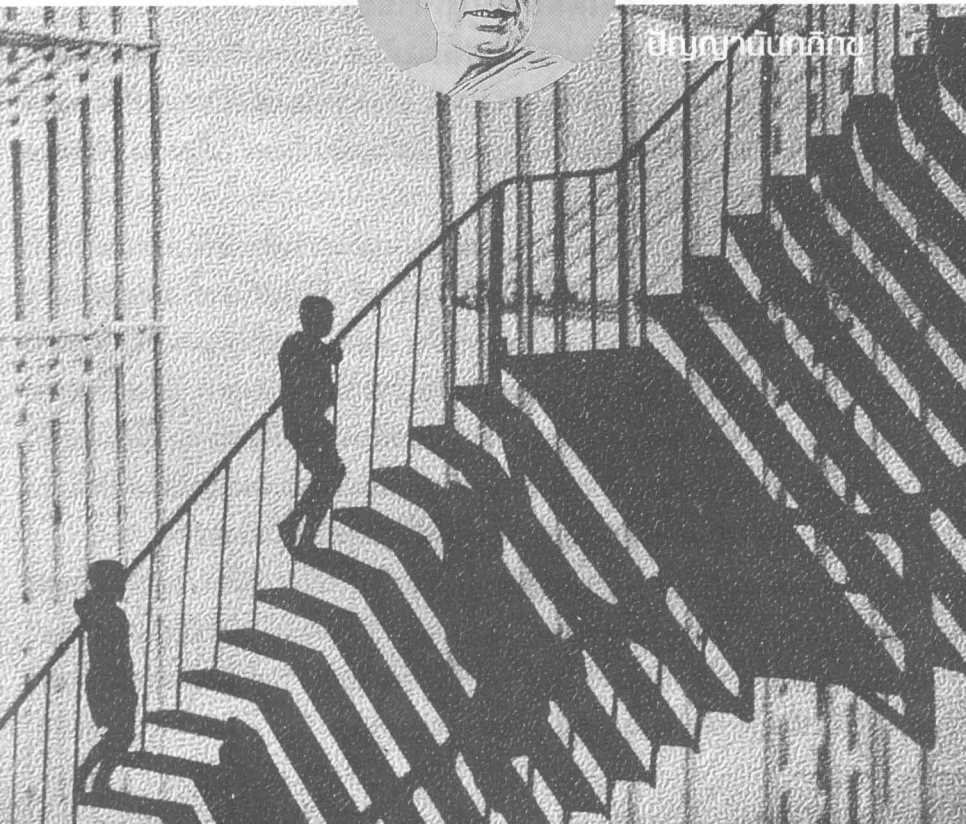
- ศาสตราจารย์อ่ำไพ สุจริตกุล -

ทางชีวิต

ที่ดิ่งาม

ปัญญาชนภาคกลาง

หลวงพ่อบอชอบอ่านหนังสือ สมัยเด็กๆ นี่ไม่ชอบเล่นกับเพื่อน เพื่อนว่า “ไอ้หน้าตัวเมีย” ความจริงมันก็ “ตัวผู้” นั่นแหละ แต่ว่ามันให้ทัศนคติแบบอย่างนั้น ให้ทัศนคติว่า “หน้าตัวเมีย” เพราะเราไม่ค่อยชอบชกต่อย ไม่ชอบเรื่องทะเลาะเบาะแว้ง แต่ชอบหลบเพื่อนไปอ่านหนังสือ สมัยเด็กๆ นี่ชอบอ่านหนังสือ อ่านทุกเรื่อง

สมัยนั้นหนังสือพิมพ์มีไม่มาก มีชื่อหนังสือพิมพ์ไทย แล้วก็หนังสือพิมพ์อีกฉบับหนึ่ง ชื่อเป็นฝรั่งแต่ว่าเป็นตัวไทยทั้งนั้นแหละ แต่ให้ชื่อเป็นฝรั่ง ก็ไปอ่าน เรื่องที่ชอบอ่านคือเรื่องจีน สมัยนั้นคนชอบเขียนเรื่องเกร็ดพงศาวดาร ไม่ใช่เนื้อแท้ เอาเกร็ดมาเขียน แล้วก็อ่านสนุก เพราะเขาหยุดในตอนที่พระเอกถูกจับบ้าง นางเอกถูกจับบ้าง เลยเป็นห่วง พรุ่งนี้ต้องมาอ่านต่อ เลยชอบอ่านหนังสือ แล้วก็โตขึ้นก็ชอบอ่าน ถ้ามีสตางค์นี้ไม่เคยไปซื้ออะไร นอกจากหนังสือ ไม่เคยซื้อของอย่างอื่น เพราะว่าไม่มีสิ่งยั่วยวนชวนใจในสมัยนั้น

ตอนหลวงพ่อบเป็นเด็กที่บ้านเมืองยังไม่เจริญ ไปโรงเรียนไม่ได้สวมรองเท้า ถนนก็ไม่ได้ราดยาง ขรุขระเป็นลูกกรวดลูกรี้ง แต่ว่าเดินทุกวัน ๆ วันละ ๒๐ กิโลเมตร ไปสับกิโลกกลับสับกิโลก

เดินทุกวัน เดินจนตีนหนา แล้วก็แข็งแรง เดินจนไกล ชั้นแรก ๆ ใหม่ ๆ เดินไกล เดินนาน ๆ...เอ๊ะ! มันไกลล้นิดเดียว เดินไปหาไข่เต่าข้างถนนไปบ้าง

จับปูไปบ้าง เล่นกันไปตามเรื่อง ก็ถึงโรงเรียน ไปถึงโรงเรียนก่อนคนที่อยู่บ้านไกล เพราะคนบ้านใกล้นี้มักประมาณว่าสายค่อยไปก็ได้ ใ้เรามันอยู่ไกลต้องตื่นแต่เช้ามืด แล้วก็ไปโรงเรียนกัน

บ้านเมืองยังไม่เจริญ แม้ครูก็ยังไม่ได้สวมรองเท้า ที่ไปสอนนะ ไม่ได้สวมรองเท้า ครูก็เดินเหมือนกัน มีครูคนเดียวที่ใช้รถจักรยาน เพราะครูคนนี้เป็นคนในตลาด ชื่อ “ครูช่วนเลี้ยะ” ชื่อเป็นคนประเทศจีนหน่อย แต่ว่าแกไม่เคยไปเมืองจันทรอก เตี้ยก็ไม่เคยไป ทวดแกโน่นเคยอยู่เมืองจีน แต่ว่าก็ซื้อกันมาอย่างนั้น ชื่อ “ช่วนเลี้ยะ” ต่อมาจึงเปลี่ยนเป็น “นายวุฒิ” ชื่อเป็นไทยขึ้น มามีรถจักรยานใช้คนเดียว นอกนั้นเดินกันทั้งนั้น ครูก็เดิน นักเรียนก็เดิน เดินกันไปอย่างนั้นก็สนุกดี ชีวิตสมบุกสมบันหน่อย ต่อมาเดินไม่ไหว ก็เลยบอกว่าไปอยู่ใกล้ๆ เอะ สมัยนั้นไม่มีหอพักนอกจาก “หอพักคุณพระ” หอพักคุณพระก็คือ “วัด” นั่นเอง เลยไปอยู่วัด

อยู่วัดนี้ดีมาก เพราะอยู่วัดได้เรียนหลายอย่าง ได้ประสบการณ์ในชีวิต อยู่บ้านไม่เคยทำอะไร เพราะว่าคนอื่นทำหมด แม้ทำบ้าง พี่ทำบ้าง เราเป็นลูกชายคนเดียวในครอบครัว เลยก็ทำอะไรไม่ค่อยเป็น ชีวิตอ่อนแอ ที่นี้พอไปอยู่วัดนี้ เขาจัดเวรกัน ๔ คน หุงข้าวตอนเช้า หุงข้าวตอนเย็น ๔ คนนี้ทำทั้งวัน ทำเช้าทำเย็น พรุ่งนี้ก็ ๔ คน ผลัดเปลี่ยนกันไป ได้รู้จักหุงข้าว รู้จักติดไฟ

พวกเธอนี้ติดไฟไม่yakเวลานี้ กตสวทชฺชูป ไฟสว่างแล้ว เตียนนี้เราหุงข้าวหุงด้วยหม้อไฟฟ้ากันทั้งนั้น ไม่ได้หุงข้าวด้วยหม้อธรรมดา สมัยก่อนหุงหม้อดินด้วยนะ หุงหม้อดินทำให้มีนิสัยประณีต ระมัดระวัง เพราะเผลไม่ได้..หม้อแตก จะใส่ข้าวสารในหม้อต้องกะว่าจะใส่สักเท่าไร ถ้าใส่มากเกินไปดับหม้อ หม้อแตกเหมือนกัน แตกเพราะข้าวมันมาก นี่ต้องรู้ว่าจะต้องใส่สักเท่าไร แล้วต้องเรียนรู้ว่า ใส่ น้ำสักเท่าไรจึงไม่ต้องเข็ดน้ำทิ้ง เพราะเอาไปทิ้งมันสูญเสียวิตามิน ของมีคุณค่าแก่ร่างกาย ข้าวสมัยก่อนไม่ได้สีโรงสีนะเวลาหุงแล้ว น้ำนั้นเป็นมันทีเดียว แสดงว่ามีวิตามินเหลืออยู่มาก อันนี้ถ้าทิ้งไปเสีย สูญเปล่า เพราะฉะนั้นอาจารย์บอกว่า อย่าเอาน้ำทิ้ง ให้แห้งในตู้ ต้องกะน้ำให้พอดี ใส่ น้ำลงไปในข้าวสาร ขนาดสักช้อนนิ้วมือ เรียกว่า “องคุลี” สมัยนั้นไม่ได้วัดว่าเป็นเซ็นต์หรือเป็นอะไรหรอก พูดกันไม่รู้เรื่อง เอาช้อนนิ้วมือเป็นเครื่องวัด ใส่ น้ำวัดดูจากข้าวสารขนาดอย่างนี้ แล้วก็ใส่ไฟให้พอดี ไฟมากก็ไม่ได้ ข้าวไหม้ กินไม่อร่อย ต้องพอดี

ชั้นแรกก็หุง ไหม้บ้าง เปียกบ้าง ถ้าวันไหนหุงไหม้ เพื่อนก็ว่า “ไอ้เวรนี้หุงข้าวไม่ได้ความ หุงข้าวไหม้” วันไหนเปียกมันก็ว่า “ไม่ได้ความ หุงข้าวเปียก” เวลาดิบมันก็ว่าอีกเหมือนกัน เราก็ต้องระมัดระวังไม่ให้เปียก ไม่ให้ดิบ ไม่ให้ไหม้ ต้องให้พอดีๆ และให้เรียบร้อย อย่างนี้มันต้องศึกษาด้วยตัวเอง

ทั้งนั้น ไม่มีครูสอน แต่ศึกษาจากประสบการณ์ในชีวิตของเราเอง

หุงข้าวเป็นแล้ว ก็ต้องแกงเป็นด้วยนะ หลวงพ่อเป็นคนปักษ์ใต้ที่ชอบกินแกงเหลือง แต่ปักษ์ใต้เขาไม่เรียก “แกงเหลือง” เขาเรียก “แกงส้ม” เพราะว่าใส่ของเปรี้ยว ใส่มะขามใส่อะไรให้มันเปรี้ยว ไอ้ของเปรี้ยวนี้ทำให้รับประทานได้ไม่เบื่อ ถ้ากินแกงที่มีไขมันมาก..เบื่อ มีกะทิก็เบื่อ แกงประเภทมีเนื้อหมูมาก ๆ ก็เบื่อ แต่ว่าแกงส้มนี้ไม่มีเบื่อเลย กินทุกวัน **มือเข้าแกงส้ม มือเที่ยงแกงส้ม มือเย็นก็แกงส้ม** เอ้า!...จะแกงยังไง ต้องรู้วิธีแกง ต้องใส่เครื่องอะไรบ้าง ต้องโขลกให้ละเอียด ผักนั้นต้องใส่เท่านั้นเท่านี้ โอ๊ะ! หลายเรื่องที่จะต้องเรียนทั้งนั้น เลยเก่ง

เพราะฉะนั้น ถ้าเด็กคนไหน เขาถามว่า “อยู่วัดแล้วหรือยัง” บอกว่า “อยู่แล้ว” อ้อ! อยู่วัดแล้ว...มันทำได้ทุกอย่าง เพราะเด็กวัดทำทุกอย่าง วัดนี้เป็นโรงเรียนที่หัดคน ให้รู้จักทำงานทุกประเภท กวาดขยะเป็น ผ่าฟันเป็น ตักน้ำเป็น ปลุกผักก็เป็น แล้วก็ปฏิบัติพระก็ได้ ต้อนรับชาวบ้านก็ได้ อะไรต่ออะไรทุกอย่าง นิเวชาที่ได้จากสถานที่เหล่านั้น เป็นสถาบันที่ให้ประโยชน์แก่ชีวิตมากพอสมควร

แล้วก็ไปเรียนหนังสือ สมัยก่อนเรียนหนังสือไม่เหมือนพวกเราสมัยนี้ คือหนังสือที่อ่านที่เรียนนี้เขามีหนังสือแบบเก่า ๆ หนังสือเก่า ๆ นี่สอนคนมาก

ภาษาอังกฤษ นี่สมัยก่อนเรียนน้อยๆ เรียนแบบผสมตัว เตี้ยนี้เรียนแบบ“นิว เม็ทธอด” เรียนทีละคำ ทีละคำ ผสมเป็นประโยคอะไรไปเสร็จเลย เพิ่มความรู้ทีละศัพท์เรื่อยๆ แต่สมัยก่อนเรียนแบบผสมตัว เอ บี...แอ็บ, อี บี...เอ็บ, โอ บี...อ้อบ, ยู บี...อึ๊บ อ้อบ อึ๊บ เอ็บ อึ๊บ อึ๊บ อ้อบ อึ๊บ....เด็กก็เรียนกันเสียงดัง...อึ๊บ ๆ อึ๊บ ๆ อะไรอย่างนี้ เขาเรียกว่า ตำราภาษาอังกฤษของ มิสเตอร์บีโอ คาร์ทไรท์ เอ็ม.เอ. ชะด้วยนะ คนเขียนไม่ใช่ย่อยๆ ปริญญาโท จากอ็อกซ์ฟอร์ดด้วย ที่มาแต่งงานให้เด็กไทยเรียนนะ แล้วก็เรียนหัดอ่าน พอขึ้นชั้นมัธยมนี้ ปีที่สองก็อ่าน หนังสือแบล็คคัมป์วัน บัคทู บัคทรี นี่เรียนกันมาอย่างนั้น

ในโรงเรียนสมัยก่อนนี้ไม่เหมือนโรงเรียนสมัยนี้ คือโรงเรียนสมัยก่อนนี้ ครูกวาดชั้นเด็กนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย เวลานั่งในห้องเรียนนี้ก็นั่งเป็นแถวๆ เตี้ยวนั้นนั่งล่อมเป็นวง หันหลังให้ครูบ้าง เอาข้างให้ครูบ้าง หลวงพ่อไปเห็นตามโรงเรียน เอ๊ะ! ทำไมนั่งอย่างนั้น เขาว่า สมัยนี้เขาฝึกฝนเสริมภาพ เพื่อไม่ให้เด็กถูกกดดันทางสมอง เขาว่าอย่างนั้น ให้นั่งตามสบาย หันหลังให้ครูก็ได้ หันข้างให้ครูก็ได้ ถ้าครูสอนเรื่องนี้เด็กไม่สนใจ ต้องเปลี่ยนเรื่องสอน ไปสอนเรื่องที่เด็กสนใจต่อไป ดินะ...เตี้ยวนี้นั่งสบายมาก พวกเธอนี้สามารถจะบังคับครูได้เวลานี้

แต่สมัยก่อนนี้ ไม่เรียวมากเหลือเกิน คอยบังคับเด็กตลอดเวลา ทำผิดไม่ได้ ครูคอยตี ไม้บรรทัดยาวแค่นี้...แก่นมะม่วงนะ...ตีมือ ท่องหนังสือไม่ได้ ตีมือ ๒ ที ยื่นมือไป พอครูตี...หลบเสีย ไม้หลบนี้ ทำให้ครูเคือง พอยื่นไปใหม่... เปรี๊ยะ! เข้าให้...แหม! มือแดงไปทั้งแถบเลย นี่เขาสอนกันอย่างนั้น

แล้วก็ครูนี้กวาดชั้นเหลือเกิน หลวงพ่อพบครูที่เรียกว่า มีสปิริตของครู ร้อยเปอร์เซ็นต์ คือว่าหลวงพ่อไปเข้าโรงเรียนมัธยมสายมาก โรงเรียนเปิดวันที่ ๑๗ พฤษภาคม โนนแฉะ...ดันไปถึงเดือนมิถุนา วันที่ ๒๐ พอเข้าไปในห้องเรียน ครูเกลี้ยไป แถบออก “เฮ้! อ่าน” ให้อ่านภาษาอังกฤษ...โอ้เราเอ.บี.ก็ยังไม่รู้

จะอ่านยังงัย เลยบอกว่าผมอ่านไม่ได้...“อ้าว! ทำไมถึงอ่านไม่ได้” ...ก็ผมเพิ่งเข้าวันนี้...“อ้อ! นั่งลง” ครูแก้ว แกใช้คนผิดเสียแล้ว เลยนั่งเรียบร้อย

พอตอนเย็นเลิกเรียน ครูบอกว่า “มานี่ๆ เธอมานี่”...อ๊ะ! เสียว พอครู แกเรียกเท่านั้น นึกว่า แหม! ครูจะดุแล้ววันนี้...แต่ไม่ดุหรอก ไปถึงถามว่า “นี่ทำไมเธอเพิ่งมาเข้าเรียน” ก็บอกว่าไม่ใช่เรื่องของผม มันเรื่องของพ่อ...พ่อไม่พามา ผมจะมาได้อย่างไร...“เอ้อ! พ่อเรานี้ทำไมถึงขี้ยังงี้”...ก็ยังงี้ตามประสาของคนบ้านนอก...พูดไปอย่างนั้น ครูก็ยิ้ม แล้วถามว่า “เย็นๆ ทำอะไร” ...บอกว่าไม่ได้ทำอะไร... “เอาหนังสือไปที่บ้านฉัน”..... เอาไปกวตริชา หลวงพ่อไปทุกวันๆ ครูสอนให้อ่าน ๒ เดือนทันเพื่อน ครูบอกว่า...“เออ! พอแล้ว ทันเพื่อนแล้ว อย่าขี้เกียจนะ!”...ครับ...เลยตั้งใจเรียน เหตุการณ์ก็เป็นไปเรียบร้อย

ครูคนนี้ดีมาก ดุเหลือเกิน จนเป็นที่ประทับใจของลูกศิษย์ พอเอ่ยชื่อครูคนนี้ ลูกศิษย์ประทับใจมาก สมัยเป็นเด็กไม่ชอบเลย ไม่ชอบครูคนนี้ แล้วก็ให้นิคเนมไปประการต่างๆ เยาะเย้ยครู อะไรต่ออะไรนะ เทียวให้นิคเนมครูไปเยาะเย้ย แต่พอโตเป็นผู้ใหญ่ พอเอ่ยชื่อครูคนนั้น อยากจะยกมือไหว้ท่วมหัว เพราะเราได้ดิบได้ดีเพราะครูคนนั้น แกกวตริชן คบคุม คอยชี้ คอยแนะแนวทางชีวิตทุกประการ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ

แล้วหลวงพ่อก็คือนักเทศน์นะ กลับบ้านที่ไร ครูด้อมมาฟังทุกที รู้ว่าเทศน์ที่ไหน ครูด้อมมาฟัง นั่งข้างหน้า หน้าเพื่อนนะ...หลวงพ่อยืนบนเวที...ไกล...ท่านนั่งจ้องตาเซมิง...ฟังไปยิ้มไปนะ...ยิ้ม...ดีใจที่ลูกศิษย์ที่กุเคยตีมือมา เคยกวดขันมา เป็นคนเก่ง เที้ยวเทศน์เที้ยวสอนคนทั่วบ้านทั่วเมืองเวลานี้ พอเทศน์จบ ลงจากเวที ครูด้อมมาบิบบมือแรงๆ เหมือนสมัยเป็นเด็กนักเรียน พบกันก็ต้องบิบบมืออย่างนั้น เวลาครูบิบบมือแล้ว แหม...มันตื้นตันใจว่า ครูนี้หวังดีต่อเราเหลือเกิน

คนเราจะรับรู้บุญคุณคนก็เมื่อเวลาโต ใ้เวลาเด็กนี้ไม่รู้ นี่เหมือนเราเป็นเด็กอย่างนี้ ไม่รู้ว่าพ่อแม่มีบุญคุณกับเราอย่างไร เรานึกไม่ออก นึกไม่ได้ว่าพ่อแม่รักเราอย่างไร จะเล่าเรื่องเก่าให้ฟังสักหน่อย เรื่องพระเจ้าอชาตศัตรู...

พระเจ้าอชาตศัตรูไปคบเทวทัต เทวทัตเป็นภิกษุใจพาลรังควานพระพุทธเจ้า เรียกว่า“ยอธอันธพาล” หาเรื่องกับพระพุทธเจ้า พอคบกันเทวทัตก็ยุแหย่อย่างนั้นอย่างนี้ แล้วก็บอกว่า ชีวิตคนมันไม่แน่นอน พ่อไม่ควรจะให้ออกจากราชสมบัติได้แล้ว ท่านจะได้ครองราชย์ต่อไป

พระเจ้าอชาตศัตรูเลยหลงคำพูด จับพ่อไปขังเสียนี้ ขังไว้ในคุก ขังแล้วก็ทรมานหลายอย่างหลายประการ ไม่นึกถึงว่าพ่อมีบุญคุณแก่ตนอย่างไร

มานึกได้ตอนนี้ วันหนึ่งอำมาตย์เข้าไปกราบทูล ๒ คนเข้าไปพร้อม ๆ กัน

คือ ข่าวก่อตายเป็น ข่าวก่อตลก คนหนึ่งไปบอก...เอ! เราจะบอกข่าวอะไร
ก่อนดีนา...ข่าวเกิดหรือข่าวตาย.....อีกคนว่า เอ๊ะ!...มันต้องข่าวเกิดสิ เรื่อง
เกิดมันเรื่องพอใจ ไข้เรื่องตายมันเรื่องเศร้า เราควรบอกข่าวเกิดก่อน

คนหนึ่งเข้าไปถึงกราบทูลว่า“พระมเหสีของพระองค์คลอดพระโอรส
แล้วพะยะค่ะ” พอรู้ว่าได้โอรสแล้วนะ สัตยชาติญาณของความเป็นพ่อมันเกิดขึ้น
รักลูก...พอรักลูกคิดถึงพ่อทันที แหม! พ่อเรานี้อยู่ลำบาก ไม่สมควรที่เราจะ
ทำกับพ่อของเราอย่างนั้น

พอคิดอย่างนั้นอำมาตย์คนหนึ่งก็ทูลว่า “พอดีพระบิดาของพระองค์สิ้น
พระชนม์แล้ว ที่ในคุกพะยะค่ะ” ...เศร้าใจ...มีความทุกข์...

นี่มารู้ว่า พ่อ มีประโยชน์แก่ตน เมื่อมีลูก พ่อมีลูกก็เกิดรักพ่อ เพราะ
เรารักลูก แล้วเกิดความคิดว่า พ่อคงรักเราอย่างนี้ เหมือนเรารักลูก

คนเราบางทีนึกไม่ได้ว่า พ่อแม่มีบุญคุณอย่างไร ครูบาอาจารย์มีบุญ
คุณแก่เราอย่างไร หรือว่า ใครๆ ให้ประโยชน์แก่เราอย่างไร นึกไม่ค่อยได้
เพราะว่าเรานึกว่า ก็ชดเชยกันไปแล้ว ครูสอนก็ได้เงินเดือนไปแล้ว กวดวิชา
ก็เรียกเงินเราไปแล้ว เลยใช้หนี้หมดกันไปแล้ว นี้อย่างนี้เขาเรียกว่า วัตถุนิยม
ไปหน่อย ไม่ได้คิดถึงเรื่องจิตใจ

แต่ว่าคนสมัยก่อนเขาไม่ได้นึกอย่างนั้น แต่เขานึกว่า เรื่องสัมพันธ์ทาง

จิตใจเป็นเรื่องสำคัญ คนเอเชีย เราไม่เหมือนกับคนยุโรปนะ อยากจะเล่าให้เธอฟังสักหน่อย เพราะว่าชีวิตกำลังจะก้าวหน้า จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่

ชาวยุโรปนี่แก่แล้วน่าสงสาร น่าสงสารมาก หลวงพ่อเดินทางไปยุโรป ไปอเมริกาไปมาสองครั้งแล้ว ไปอังกฤษ ไปมา ๔ ครั้งแล้ว นี่ก็เพิ่งกลับมา ไปแล้วหลวงพ่อสังเกตศึกษาสังคม ความเป็นอยู่ของคน สภาพสิ่งแวดล้อม อะไรดีก็เอามาเล่า อะไรไม่ดีก็เอามาเล่าเหมือนกัน

ได้เห็นคนแก่ๆ ต่างประเทศ ถ้าเดินไม่เดินคนเดียว ต้องเดินกับหมา บางคนหมาจูงคน หมาจูงคนคือหมาเดินหน้า บางคนก็จูงหมา คือว่าหมาเดินหลังคน มันมี ๒ ประเภท พวกหนึ่งหมาจูง พวกหนึ่งจูงหมา เป็นอย่างนี้

ทั้งนั้น ก็เลยลองศึกษาดูว่า ทำไมชาวยุโรปจึงชอบมีหมาเป็นเพื่อนอย่างนั้น

ก็ไต่ความรู้ว่าคนแก่ในยุโรปในอเมริกานี้เหงาเปล่าเปลี่ยวใจ พอแก่ตัวลงไปแล้วเหมือนกับสุนัขนายพรานที่ไม่มีเขี้ยวจะไล่กัดคนเฒ่าต่อไป เขาก็ปลดระวางแล้ว ไม่มีใครเอาใจใส่ คนแก่เหล่านั้นก็เหงาหงอย อยู่ในบ้าน ๒ คน สามภรรยา บางคนก็อยู่คนเดียว เอาหมาเป็นเพื่อน หมาก็ต้องนอนอยู่ข้างๆ

บางคน ตายไป ๓ วัน ชาวบ้านยังไม่รู้ แต่หมานั่งเฝ้าอยู่อย่างนั้น ไม่ไปไหน ชาวบ้านเห็นว่า เอ๊ะ! ไม่ออกจากบ้าน ๓ วันแล้ว คงจะไปไหน เป็นอย่างไร แจ้งความตำรวจ ตำรวจมาจับประตูเข้าไป...ตายแล้ว...แต่หมาน้อยยัง

นั่งเฝ้าอยู่ไม่ไปไหนเลย หมามันรักเจ้าของ ไม่ทิ้งเจ้าของ แม่เจ้าของหมดลมหายใจแล้ว ก็นึกว่าเจ้าของอยู่เลยนั่งเฝ้าอยู่อย่างนั้น

นี่คือสภาพชีวิตของคนที่นี่ ลูกเต้าไม่เอาใจใส่ เด็ก ๆ ในประเทศยุโรป ในอเมริกา นี่ พ่อโตอายุ ๒๐ พ่อแม่พูดไม่รู้เรื่องแล้ว พ่อพูดมากก็ว่า “หนูยี่สิบแล้วนา”.. “แม่อย่าพูดมากนัก”...นั่น! มันเป็นอย่างนั้น คนสมัยใหม่เขาเป็นอย่างนั้น แล้วพ่อโตแล้วก็ไปแล้ว จบการศึกษาเขาไปหากินไปตามเรื่อง ปีหนึ่งจะมาเยี่ยมคุณพ่อคุณแม่สักครั้ง วันคริสต์มาส วันสิ้นปี หรือวันขึ้นปีใหม่ มาเยี่ยม เอาดอกกุหลาบมาให้สักช่อ...แล้วก็กลับไปไม่มีอะไร...นี่คือสังคมยุโรป ผิดกับสังคมในบ้านเราชาวเอเชีย

ชาวเอเชียนั้น พ่อแม่อยู่กับลูกกับหลาน คุณยายได้เลี้ยงหลาน นี่พวกเรามีคุณยาย คุณยายเลี้ยงพวกเรา คุณย่าก็เลี้ยงพวกเรา ถ้าอยู่กับคุณย่า คุณย่าเลี้ยง ถ้าอยู่กับยาย ก็ยายเลี้ยง ขยายกับย่ามีความสุขใจเหลือเกินที่ได้เลี้ยงหลาน ได้อาบน้ำให้หลาน ป้อนข้าวให้หลาน ได้ดูแลหลาน พาหลานไปส่งโรงเรียนอนุบาล ตอนเย็นก็เดินตอกตักๆ ไปรับหลานกลับมา...รู้สึกมีความสุขในการที่ได้อยู่กับหลาน หลานก็มีความสุขที่ได้อยู่กับยายเหมือนกัน สภาพชีวิตบ้านเรามันเป็นอย่างนั้น ที่ได้เป็นอย่างนี้เพราะว่า โบราณเขาอบรมมาอย่างนั้น อบรมคนให้รู้สึกว่า มีความสัมพันธ์กันในครอบครัว

ชาวจีน ชาวอินเดีย ๒ ชาตินี้เป็นชาติใหญ่ในเอเชีย วัฒนธรรมของ ๒ ชาตินี้ลึกซึ้งมาก เดียวนี้แม้จีนจะปกครองด้วยระบบคอมมิวนิสต์ แต่ว่าของดั้งเดิมของจีนยังไม่เสื่อม มันเปลี่ยนแต่ระบบเศรษฐกิจในประเทศ แต่ว่าระบบสังคมที่แท้จริงนั้นยังอยู่ ยังเป็นของเก่าๆ อยู่ คนเก่านั้นเขาสอนเขาอบรมกันมา ให้รู้จักบุญคุณแห่งกันและกัน เช่น ให้ลูกเคารพพ่อแม่ ให้ศิษย์เคารพครูบาอาจารย์ อะไรต่างๆ เหล่านี้มันเป็นฐานของสังคม เป็นฐานของชีวิตที่ก้าวหน้า ทำให้สิ่งทั้งหลายเรียบร้อยขึ้น

ในทางอินเดีย ก็เหมือนกัน เขาสอนให้คนเคารพกันในรูปแบบอย่างนั้น เพราะฉะนั้นพ่อแม่ไม่เดียดรื้อน ไม่ลำบาก ใจเราเป็นเด็กนี้ไม่เป็นไร แต่ต่อไปข้างหน้าเมื่อโตขึ้นมีครอบครัว ถ้าลูกทิ้งเรานี้เราเศร้าใจ แต่ถ้าลูกมาเลี้ยงดูเรา เราสบายใจ มันเป็นผลปลายมือ

เวลานี้คิดไม่ได้เรื่องอย่างนั้น เพราะยังไม่ถึงเวลา แล้วเวลานี้พวกเขายังไม่มีปัญหาเท่าใด เพราะยังไม่ต้องทำงานหาเงิน คุณพ่อคุณแม่ทำให้เสร็จ แบมือขอได้ทันที...สืบบาท...ยี่สืบบาท...ขอร้อย...ให้เจ็ดสิบบ้า...นั่งหน้าบึ้ง แล้วก็ทำท่าเศร้า...คุณแม่ว่า *ทำไมยังไม่ไป ...ก็ว่า เงินมันน้อย...เจ็ดสิบบ้า...ขออีกยี่สิบบ้า...เดี๋ยวพอกันแม่ให้ ก็เดินยิ้ม...ขอบใจว่า...กุดมคุณแม่ได้ทุกที...นี่ได้เต็มร้อย...แล้วก็ไปใช้จ่าย* เราไม่รู้ว่าจะหาเงินอย่างไร มีความ

ลำบากขนาดไหนเราไม่รู้ เพราะว่าคนอื่นหาให้เราใช้ ไม่ลำบากไม่เดือดร้อน

หลวงพ่อนี้อยากจะเล่าประสบการณ์ เมื่อเล็กๆ นี่คุณแม่กวตชันมาก
หนึ่ง...กวตชันไม่ให้สูบบุหรี่ หลวงพ่อสูบบุหรี่ไม่เป็น จนกระทั่งโตก็สูบบุหรี่
ไม่เป็น ไม่เคยสูบบุหรี่เลยในชีวิต เพราะไม่สูบบุหรี่นี้คอดี หลวงพ่อพูดมาก
ปาฐกถาวันละ ๓ ชั่วโมงติดต่อกัน ๓ ชั่วโมง ไม่ดื่มน้ำ แล้วไม่กระแอมเลย
สมัยก่อนนะ แต่เดี๋ยวนี้มันห่มน้อยเต็มที่แล้ว อายุ ๗๔ ขวบแล้วนะ เวลา
เวลาพูด ต้องดื่มน้ำบ้าง กระแอมบ้าง มันแก่แล้ว

แต่ว่าสมัยหนุ่มๆ นี่ ยืนตัวตรง ไม่เคลื่อนไหวเลย ยืนนิ่ง...พูด...มีแต่
ปากเคลื่อนไหวเท่านั้นเอง ๓ ชั่วโมง พอจบนี้นั่งไม่ลง ขาแข็งไปเลย แต่ว่า
ไม่เป็นไร เพราะอะไร...เพราะไม่มีสิ่งเป็นพิษผ่านลำคอ ไม่เคยดื่มเหล้า ของ
มีนเมา ไม่สูบบุหรี่ ไร่ที่ไม่เป็นอย่างนี้ เพราะคุณแม่กวตชันเหลือเกิน พอ
ไปจับไอ้เครื่องสูบบุหรี่ คุณแม่เห็น...ตาเขียว...จะดู...จะลงโทษ เราเลย
กลัว...กลัวคุณแม่ เลยสูบไม่เป็น โตขึ้น รู้เหตุรู้ผลว่ามันให้โทษให้คุณอย่างไร
เลยไม่สูบ แล้วก็สบาย

อีกเรื่องหนึ่งที่คุณแม่สอนไว้ ได้ประโยชน์มาก ท่านไม่รู้หนังสือนะ แม่
หลวงพ่อก็ไม่รู้หนังสือ ไม่ได้เข้าโรงเรียน แต่ว่าเวลาขอสตางค์ซื้อสมุดอะไร
ไม่เคยให้ทันที จะต้องถามว่า มีสมุดอยู่ที่เล่มแล้ว เอามาให้แม่ดูซิ ก็ต้องไป

เอามา จาระไนให้ฟัง...สมุดนี้ การรักษาตัว. ..นี่ วาดเขียน...นี่ คัดลายมือ...นี่ จดจรรยา...แล้วมีอะไรอีกล่ะ ยังมีอีกเล่มสำหรับเดือนนั้น ท่านจึงให้สตางค์ สมัยเป็นเด็กนี่รำคาญ แหม! จะให้สตางค์แต่ละที! แหม! สอบสวนละเอียด ละออ พอโตขึ้นมา สำนึกได้ว่า อ้อ! นี่เราได้รับการฝึกฝนจากคุณแม่ ให้เป็นคนมีระเบียบ แล้วรู้จักคุณค่าของเงิน

หลวงพ่อนี้ไม่เคยใช้เงินในทางเหลวไหลเลย เป็นพระอยู่วัดนี้ มีเงินที่เขาถวาย ไม่เคยใช้ ใช่มากที่สุด...ซื้อหนังสือ เรื่องหนังสือ นี่เป็นชีวิตจิตใจ ต้องซื้ออ่าน ตั้งแต่เป็นสามเณรชอบอ่านหนังสือ...

หนังสือยุคแรกที่ หลวงวิจิตรวาทการ เขียนนะ มีหลายเล่มเขียนดีมาก เป็นบทปลุกใจชวนอ่าน พวกเราควรอ่านหนังสือหลวงวิจิตรเก่า ๆ เช่น มั่นสมอง มหาบุรุษ พุทธานุภาพจิตตานุภาพ ..นี่เล่มนี้อ่านดี อ่านแล้วจะได้เกิดอารมณ์ เข้มแข็ง รักงาน คิดก้าวหน้า มีกำลังใจในการที่จะสร้างเนื้อสร้างตัวเป็นคนดีต่อไป แล้วถ้าวันไหนรู้สึกอ่อนเพลีย..เซ็ง ๆ สมัยนี้ชอบ พูดว่า “แหม! มันเซ็งเหลือเกิน”...ถ้าเซ็งอย่างนั้นละก็ อ่านเรื่องมหาบุรุษ...มันจะเกิดเข้มแข็งขึ้น อ่านพุทธานุภาพ อ่านมั่นสมอง ความคิดจะเกิดแข็งแรงขึ้น

หลวงพ่อบชอบอ่าน ชื่อ...สั่งชื่อ...ทุกเล่มของหลวงวิจิตรสั่งชื่อหมด สั่งชื่อหนังสือของหลวงวิจิตร, ของในหลวงรัชกาลที่ ๖ เช่น ปลุกใจเสือป่า หรือ

ว่าเรื่องร้อยแก้วประเภทต่างๆ ของ น.ม.ส. พวกนี้สำนวนดี ๆ ทั้งนั้น ภาษาไทยเขียนดีมาก น่าอ่านน่าศึกษา อ่านนาน ๆ เข้า มันติดสำนวน เวลาพูดมันก็คล้ายสำนวนหนังสือเหล่านั้น เพราะว่าอ่านบ่อย ชอบชื่อของเหล่านั้น เรื่องชื่อของเล่นก็ไม่เคย ไม่ได้ชื่อ

แล้วมาอยู่กรุงเทพฯ นี่ก็ไม่ได้ตีมืออะไรหรอก สมัยก่อนนั้น ไม่เคยตีเมกกาแฟ ไม่เคยตีมน้ำชา อะไรต่ออะไร นมเนยก็ไม่เคยกิน ไม่มีสตางค์ไม่ใช่เรื่องอะไร อยู่อย่างพระจน ๆ ที่ไม่ค่อยมีสตางค์

แต่ถ้ามีแล้ว ก็ต้องไปเวียงนครเขมร วัน ๗ ค่ำนี้ โรงเรียนหยุด ๑๔ ค่ำนี้ โรงเรียนหยุด ต้องไปเวียงนครเขมร ไม่นั่งรถราง คนมันแน่น เดิน...ไปเวียงนครเขมร เติมตามถนนไปทางข้างวัดสระเกศ ไปทางถนนบริพัตรณะ ออกทะเลมาวิ่งเลย ไปเที่ยวเดินซื้อหนังสือเก่า ๆ ราคาถูก ๆ เอามาอ่าน แล้ววันต่อมาพอมีสตางค์ก็ไปซื้ออีก

หลวงพ่อสะสมหนังสือมากมาย เอามาอ่านได้ความรู้ความเข้าใจ ไม่ได้เพลิดเพลิดในเรื่องอื่น เพลิดเพลิดกับการอ่านหนังสือ เพลิดเพลิดกับการหาความรู้

ไอ้เรื่องความเพลิดเพลิดนี้คนเรามันชอบเหมือนกันนะ สมัยนี้เขาพูดเพราะ “นันทนาการ”...เป็นศัพท์เป็นแสง.... “ต้องมีนันทนาการ”...ว่าอย่างนั้น

นั้นทนาการสมัยนี้ต้องเปิดเพลงดิสโก้ แล้วก็ยักเวยักไหล่...เต้น...เรียกว่าบริหารร่างกายให้มันสนุก “โยกไปโยกมา” อะไรต่ออะไร ...ถ้าได้อย่างนั้นแล้วแหม! มันสนุก เอากันชนกัน...เต้นไปเต้นมา...ชนกันกระแทกกัน...ผู้ชายกระแทกผู้หญิง...ผู้หญิงก็กระแทกผู้ชาย.....รู้สึกว่ แหม! มันสนุกเหลือเกิน...เขาว่อย่างนั้นนะ

โอ้เรามันไม่เหมือนคนสมัยใหม่นะ มันสนุกในการอ่านหนังสือ เพลิดเพลินกับเรื่องการอ่านประเภทต่างๆ สนุกสนานอย่างนั้น อันนี้มันไม่ค่อยเสียคน จิตใจไม่ตกต่ำ เพราะว่เราสนุกอย่างนั้น

สิ่งนี้ก็ได้มาจากผู้ใหญ่บังคับเรา สอนเรา คนเราบางที่เราไม่ชอบ ถ้าใครมาบอกให้เราทำอย่างนั้น บอกให้ทำอย่างนี้ บางที่เราพูดว่ “แหม! โตปานนี้แล้ว ยังจะมาสั่งให้ทำนั่นทำนี่” เราโตจริงหรือ...โตอะไร...ร่างกายโต หรือว่ใจโต ถ้าร่างกายโต บางที่ใจไม่โต ถ้าใจไม่โตก็เรียกว่า ไม่โตจริง “โต” นั้นมันต้องโตทางจิตใจ ความเติบโตทางจิตใจนั้นก็คือ จิตใจดีมีคุณธรรม โตใหญ่ด้วยคุณธรรม

บางคนบอกว่า สมัยนี้บังคับกันไม่ได้ เพราะเป็นประชาธิปไตยแล้ว ...ประชาธิปไตยจริงหรือ?...ระบอบประชาธิปไตยที่เรเป็นอยู่เดี๋ยวนีมันยังครึ่งๆ กลางๆ แต่ว่ก็มีการตื่นเต้นกัน เรื่องเสรีภาพ มีเสรีภาพ สมัยที่

ตกอยู่ในอำนาจการตามใจตัวเอง ชอบทำอะไรตามใจอยาก สนุกสนาน เพลิดเพลิน ใครจะว่าอะไรก็ไม่ฟังละ ฉันของฉันอย่างนี้ มันเสรีภาพของ ฉัน...เรื่องของฉัน...คนอื่นไม่เกี่ยว นี่ไม่ใช่เสรีภาพแล้ว เพราะใจของผู้นั้น ตกอยู่ในอำนาจฝ่ายต่ำ อำนาจฝ่ายต่ำนั้นมันดึงคนให้ตกต่ำ แต่ถ้าเป็นเสรีชน มาเราอยู่เหนือสิ่งนั้น การอยู่เหนือสิ่งนั้นเรียกว่า เป็นไท เป็นอิสระ ถ้าเป็นทาส เป็นทาส

พระพุทธเจ้าตรัสว่า “สหุพฺมํ ปรวสํ ทุกฺขํ - เป็นทาสสิ่งทั้งปวงเป็นทุกข์” ลองเอาไปคิดนะ คิดว่า...เอ! พระท่านว่า เป็นทาสสิ่งทั้งปวง เป็นทุกข์ เราเป็น ทาสอะไรแล้วจะเป็นทุกข์หรือไม่ ลองคิดดู การศึกษาเรื่องอย่างนี้ต้องคิดจึง จะรู้นะ ว่าเราเป็นทุกข์จริงมั๊ย ถ้าเราเป็นทาสของอะไร ไม่ต้องอะไรหรอก อยาก ไปเที่ยว แล้วไม่ได้ไปดังใจ เรานั่งกลุ้มใจหรือไม่ ต้องนั่งกลุ้มใจ กลุ้มใจเพราะ อะไร ใจมันเป็นทาสของความอยากจะไปเที่ยว แล้วไม่ได้ไปดังใจเราก็เป็นทุกข์ อยากจะฟังเพลง แล้วเขาไม่ให้ฟัง เราก็หงุดหงิดงุ่นง่าน นั่นเป็นทุกข์แล้วนะ

แต่ถ้าเป็นไทก็เป็นสุข...“สหุพฺมํ อิสฺสริยํ สุขํ - เป็นไทอยู่เหนือสิ่งทั้งปวง เป็นสุข”...นั่งสบาย ใจสงบ ไม่มีควมวุ่นวาย ไม่มีอะไรดีกว่าความเป็นไท เป็นไทก็เป็นสุข จิตที่เป็นไทนั้นเรียกว่ามีเสรีภาพ ถ้ายิ่งเป็นจิตที่ปราศจาก อำนาจฝ่ายต่ำ เรียกว่า “กิเลส” กิเลส คือ สิ่งที่ทำให้เศร้าหมอง ถ้าตกอยู่

ในอำนาจกิเลสประเภทใดก็ตาม เราไม่เป็นไทแก่ตัว เรามีความทุกข์มีความเดือดร้อนใจ แต่ถ้าพอเป็นไทเมื่อใด เราก็คือสุขเมื่อนั้น เพราะฉะนั้น เสรีภาพก็คือการทำให้จิตใจของตนให้อยู่เหนือธรรมชาติฝ่ายต่ำ ที่มันจะดึงเราไปในทางต่ำ อะไรที่มันจะดึงเราไปในทางต่ำ สิ่งนั้นทำให้เราตกต่ำ ไม่มีความเป็นไทแก่ตัว เราต้องดิ้นรนต่อสู้

แต่เดี๋ยวนี้มันตรงกันข้ามนะ คนเราส่วนมากไม่ได้ดิ้นรนเพื่อความเป็นไท แต่ดิ้นรนเพื่อความเป็นทาส เพื่อการตามใจตัวเอง ในเรื่องการกินการอยู่ เรื่องการเที่ยว เรื่องความสนุกสนานเฮฮา ไหลไปตามอำนาจของตัว เขาวามันเป็น“เสรีภาพส่วนบุคคล”...นี่มันก็ยุ่งละ

หลวงพ่อบ้างอังกฤษ เห็นคนแต่งตัวแปลก ๆ บนหัวนี้ทำเป็นเหมือนเอา หอยไปเสียใบไว้ เป็นวงออกไปโน่น ขึ้นไปตรงกลาง นับดูแล้วได้หลายกลุ่ม แล้วก็ยิ้มสีกแปลก ๆ สีชมพู สีแดง สีขาว อะไรไม่รู้มันยิ้มไปเรื่อย แล้วก็เดิน...ใส่เสื้อก็แปลกด้วยนะ หลายสี ทำรูปแปลก ๆ นุ่งกางเกงก็หลายสี แล้วก็เดิน...สองสามคนเดิน...ถ้าใครดูแล้ว...เขายิ้ม...ยิ้มชอบใจ เขาเรียกพวกนี้ว่าอะไร เขาเรียกว่าพวก “ฟังค์” ฟังค์แปลว่าอะไรก็ไม่รู้ ทั้งหญิงทั้งชายนะฟังค์นี้มีทั้งหญิงทั้งชาย เทียวเดินย่านฮ็อกซ์ฟอร์ด พิคคาดีลลี่..อะไรที่คนมากมาย เขาต้องเดินไปฉาย...ถ้าใครมองเขานะ เขายิ้มชอบใจ

คนพวกนี้เขาเรียกว่า“พวกแสบนอมอล” คือจิตผิดปกติ ชอบทำอะไรไม่เหมือนเพื่อน แต่งตัวไม่เหมือนเพื่อน กิริยาไม่เหมือนเพื่อน ถ้าได้ทำอย่างนั้นแล้วเขาสบายใจ มันเป็นอย่างนั้นแหละ เป็นอารมณ์ของพวกเด็กหนุ่มสาวฝรั่ง แต่ไม่มากหรอก นิดๆ หน่อยๆ มีอยู่ทั่วไป ก็ได้ทราบว่ามีโรคนี้ระบาดมาถึงเมืองไทยแล้วเวลานี้ เพราะมีเด็กที่ชอบแต่งตัวแปลกๆ อย่างนั้น ใช้เครื่องแต่งตัวแปลกๆ แล้วก็ถ้าใครมองเขาก็ชอบใจ อ่านข่าว...คนหนังสือพิมพ์หรือใครไปสัมภาษณ์ เขาก็ว่า“หนูสบายใจ เมื่อคนมองหนูมาก ๆ” แปลว่าไอ้หนูคนนั้นมันเกิดมาเพื่อจุดหมายอย่างเดียว เกิดมาเดินให้คนดูเล่นเท่านั้นเอง เรียกว่า เกิดมาเพื่อให้เขาดูเท่านั้นเอง แล้วมันจะมีความหมายอะไร

ชีวิตเราไม่ได้เกิดมาเพื่อให้คนดูเล่นๆ แต่เราเกิดมาเพื่ออะไร เรื่องนี้ต้องคิดเหมือนกันว่าเราเกิดมาเพื่ออะไรอยู่เพื่ออะไร เราควรจะใช้ชีวิตอย่างไร ชีวิตจึงจะมีค่ามีราคา เราต้องคิด ถ้าคิดถูก...เจริญ ถ้าคิดไม่ถูก...มันก็เสื่อมชีวิตตกต่ำ เสียผู้เสียคน

เมื่อ ๒ ปีก่อนนะ คุณแม่พาลูกชายไปที่วัดคนหนึ่ง อยากจะให้บวช ถามว่าทำไมจะต้องให้บวชล่ะ เขาบอกว่า มันแยะแล้ว จิตใจมันแยะ เขาเรียนอยู่เกษตรปีที่ ๔ แล้วนะ ขึ้นปีที่ ๔ แล้ว จะจบปีนั้นแล้ว เติลิตเปิดโปงไปกับดนตรี ไปกับพวกดนตรี...สนุกสนาน ไปเชียงใหม่ ไปอุบล ไปหาดใหญ่ ไป...หายไป

คุณแม่อีกไม่รู้ว่าหายไปไหน เทียวตามเทียวสืบกก็ไม่เจอ แต่มันดินิดเดียวนะ... มันไปอุบลแล้วมันวกเข้าวัดได้ วกลงไปวัดหนองป่าพง ที่นั่นพระเขาอยู่อย่างเคร่งครัดปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ วกลงไปในนั้น เลยติดวัดอยู่เลยที่นี่ ไม่ได้ไปกับพวกดนตรี ติดอยู่ที่นั่น

คุณแม่จะไปที่วัดนั้นเพื่อไปนมัสการพระองค์หนึ่งซึ่งเขานับถือ ไปถึงเห็นลูกชาย อ้อ! มาอยู่เ็นเอง เลยถามว่า “มายังไงกันนี้” บอกว่า “มันเตลิดเปิดเปิงไปกับพวกดนตรี แล้ววันหนึ่ง ผมแะมาที่วัดนี้ คุยกับพระ ผมเกิดรู้สึกตัวว่า กูมันแะ”

คนเราถ้าเกิดรู้สึกตัวว่า กูมันแะเมื่อไหร่แล้ว มันจะดีเมื่อนั้นละ แต่ถ้ายังกิว่า กูมันยังแะ ยังอย่างนั้นอย่างนี้อยู่ นั้นมันเลอะแล้ว ไปไม่รอดแล้ว แต่เ็นเขาบอกว่ารู้สึกว่ “กูแะแล้ว เลอะเทอะแล้ว ชีวิตมันจะไม่มีค่าแล้ว มันจะไม่พอกินแล้วไอ้เรื่องเล่นดนตรีนี้” เลยไปอยู่กั้ววัด

แม่พบกั้วพากลับมาบ้าน แล้วก็พามาหาหลวงพ่ที่วัดชลประทานฯ ให้บวชเสียพรษาหนึ่ง แล้วก็ลาสิกขา พอลาสิกขาแล้ว คุณแม่ก็ส่งไปนอกเลย

เขามีสตางค์ คุณแม่เขามีสตางค์ โดยมากเด็กที่เสียคนนี่ลูกคนมั่งมีนะ ไอ้ลูกคนจนมันไปไม่รอดหรอก มันไม่มีอะไรจะไป ไม่ใช่เรื่องอะไร ไอ้ใจมันอยากเหมือนกันละ แต่มันไปไม่ได้ ปัจจัยมันไม่อำนวย แต่ลูกคนรายนัันมัน

สะดวก เอาสตางค์ไปใช้ได้ เลยไปกันใหญ่ ทีหลังก็กลับใจได้...ไปเรียนนอก...เรียนดีแล้วเวลานี้ ทำปริญญาโทอยู่เวลานี้...มันไปไกลแล้ว ไม่เท่าใด มันคงกลับมาเป็นดอกเตอร์แล้ว ไม่ใช่ดอกเตอร์ห้องแถวนะ ดอกเตอร์ที่ผ่านการศึกษา เตี้ยนี้ดอกเตอร์เยอะเมืองไทย...“ดอกเตอร์ห้องแถว”...เขาเรียกกันว่าอย่างนั้น ไม่ได้ร่ำเรียนอะไรละ ได้ดอกเตอร์

นี่เด็กหนุ่มคนนี้ก็เกือบเสียคน แต่วกกลับมาได้ ชีวิตมันเป็นอย่างนี้...กลับมาหาพระได้ พระได้ช่วยชีวิตให้ดีขึ้น ถ้าสมมติว่าเขาไม่พบพระ ไม่หันเข้าหาธรรมะนะ ไป...เตลิดเปิดเปิง...เสียคนไปเลย

เธอคงจะเคยได้อ่านข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์นะ เด็กขับรถคะนองที่ถนนวิภาวดีรังสิต...เขามีเกะนะ...แต่นักขับรถเมืองไทยนี้เก่งกว่าฝรั่งมาก ฝรั่งนี่มันไม่เก่ง มันขับรถข้ามเกะไม่ได้...แต่ของเรานี้ขับรถข้ามเกะไปชนคันอื่นได้นะ...ไอ้คันถูกชนก็ตาย ไอ้ตัวก็ตาย นี่มันเก่งจนตายนี้ มันปิดฉากชีวิตด้วยวิธีนี้

เอ้า! ทำไมเป็นอย่างนั้น...คุณแม่มีฐานะดี ลูกไปเรียนหนังสือ อยากรจะไ้รถยนต์ขับสักคันหนึ่ง...คุณแม่ก็ให้ อยากรได้มอเตอร์ไซค์ให้คอหักเล่นสักคันหนึ่ง...คุณแม่ก็ให้ คุณแม่ก็ใจดีเหลือเกิน...ให้ พอได้แล้วมันไม่ขับปกติหรอก เขาเรียกว่าพวก“รถซิ่ง” แต่งรถให้มันแปลก ๆ ขับโลดโผนโจนทะยาน

มีเพื่อนรุ่นเดียวกันนั่งหลาย ๆ คน แล้วก็เชียร์...เหยียบเร็ว...เฮ้ย! เต็มที่ ๆ ...เหยียบเต็มที่...เอาเข้าไป...เหยียบเข้าไป...เพื่อนยุอย่างนั้น ใจนั้นก็เหยียบเพลิน...ปรี๊ด...ข้ามถนนไปชนเขาตาย ใจตัวเองก็ต้องไปนอนหยอดข้าวหยอดน้ำอยู่โรงพยาบาล ถึงหายก็เรียกว่าอยู่อย่างลำบาก สมองพิกลพิการอะไรไป นี่...ดับชีวิต อนาคตเสียหาย

เพราะอะไร...ความคะนอง ไม่มีเบรคสำหรับห้ามล้อ รถไม่มีห้ามล้อใช้ได้ไหม...ใช้ไม่ได้ ไปตีทะเบียนเขาไม่ให้ เว้นไว้แต่ตำรวจกินสินบนเท่านั้นเอง เขาไม่ให้ตีหอรอก ต้องมีห้ามล้อเรียบริ้อย เครื่องดีย์ห่อตี...รถเบนซ์...รถโรลส์รอยส์...บี.เอ็ม.ดับบลิว...คาดิแลค...ไม่มีห้ามล้อใช้ไม่ได้ ต้องมีห้ามล้อ

มี “ห้ามล้อ” นี่หมายความว่า หยุดได้...ไปได้ ถ้าอย่างนั้นรถดี แต่ถ้าดีแต่ไป หยุดไม่ได้ มันตายนะ มีเรื่องหนึ่งจะเล่าให้เธอฟัง.....

คนบ้านนอก มันเป็นคนแสดงโขนนะ แสดงโขนละคร มันมาเห็นรถมอเตอร์ไซด์จอดหน้าบ้านทนายความคันหนึ่ง มันขึ้นนั่ง ทำนั่นทำนี่ ถีบพีดพีด ๆ รถมันติดขึ้นมา พอมันติดแล้วมันวิ่ง มันวิ่งแล้วจะหยุดไม่ได้ มันก็พาวิ่งไปในเมืองสงขลา...วิ่งไป...กลับมาหน้าบ้าน...แล้วก็ร้อง “ช่วยด้วย !”...แต่รถมันก็ไป...ต่อไป...มันร้องอีก “ช่วยด้วย!!!”...“ช่วยที!!!”...ไอ้คนคูก็ไม่รู้จะช่วยอย่างไร มันก็ขับจนเหงื่อไหลไคลย้อย...มันไม่ยอมหยุดสักทีไอ้รถคันนี้

น้ำมันก็ยังไม่หมด มันขับเวียนอยู่นั่นนะ ไอ้คนหนึ่งตะโกนบอกว่า “ลงเล” ...ว่าอย่างนั้น ลงทะเลนะ ภาษาปักษ์ใต้เขาเรียกสั้นว่า “ลงเล” มันก็ได้ยินเสียงว่า “ลงเล” มันก็ขับไปชายทะเล ไปถึงก็พุ่งลงชายหาด....ปรี๊ด...ลงทะเลเลย พอลงทะเล รถมันก็เครื่องดับ แต่ตัวคนขับมันร้อน ขับรถมานานแล้ว มันร้อน พอลงทะเลก็ถูกน้ำ ต่อมา ๗ วันเป็นปอดบวมตาย.....

นี่ เพราะความคะนอง เพราะไม่มีห้ามล้อนี้เอง มันถึงตายอย่างนี้ มันลำบากนะพวกเรา ไม่มีห้ามล้อนี้มันลำบาก

คนเราก็ต้องมีห้ามล้อเหมือนกัน...“ห้ามล้อชีวิต” อะไรล่ะจะเป็นเครื่องห้ามชีวิต...“ประเพณี”...ประเพณีบางอย่างนี้เราว่ามัน “ไดโนเสาร์เต่าล้านปี” เต่าตัวมันอยู่ได้ถึงล้านปีมันก็เก่งนะ เต่านี่มันต้องเก่ง มันอยู่ได้ตั้งล้านปีมันไม่เสียหายอะไร ไอ้ไดโนเสาร์นี้ถ้ามันอยู่ได้มันก็เก่ง แต่ไม่มีแล้ว มีแต่โครงกระดูกอยู่ตามพิพิธภัณฑ์เมืองใหญ่

สิ่งที่เราเรียกว่า “ประเพณี” นี้อย่านึกว่าเป็นของล้ำมัยนะ มันเป็น “ห้ามล้อ” คนไม่ให้เสียหาย

เอ้า! ยกตัวอย่างให้เห็นง่าย ๆ หนุ่มสาวจะอยู่กันฉันท์สามีภรรยา ต้องมีประเพณี คือพ่อแม่ฝ่ายชายต้องไปสู่ขอฝ่ายหญิง ไม่ใช่ไปถึงบอกว่า “ฉันจะมาขอลูกสาวเป็นลูกสะใภ้” พูดอย่างนั้น เขาก็ไล่ออกจากบ้าน ต้องใช้ “ลั่นทูด”

ไปถึงบอกว่า “แหม! อยากจะมาเป็นทองแผ่นเดียวกับบ้านนี้..” อะไรทำนองนั้น นี่พูดแบบล้นทูด ทีนี้ถ้าหากว่าเขายินดี เขาก็บอกว่า “ไม่เป็นไร...ยินดี...”

วันหลังมาใหม่ จัดเครื่องอะไรต่ออะไร เขาเรียกว่า “เครื่องขอ” มีอะไรตามระเบียบประเพณี นั้นละ ชนม นม เนย ผ้าอะไรต่ออะไร มาขอหมั้น มีแหวนวงหนึ่งด้วย ให้เจ้าบ่าวมาด้วย จับมือเจ้าสาวสวมแหวนเข้า... “จองแล้ว” นี่ ประเพณี จองกันเรียบร้อย แต่ยังไม่เสร็จ ต้องแต่งงานตามประเพณี นัดวันแต่งงานกัน มีหน้ามีตา เชิญแขกเยอะแยะ ฉิบหายเข้าไปเยอะเหมือนกัน เกิดความเดือดร้อน บางรายนะ...มากเกินไป เรียกว่า “เกินประเพณี” ถ้าพอดี ๆ ตามประเพณี ก็ไม่เดือดร้อน

เอ้า! ทีนี้ ถ้าไม่ทำตามประเพณี ละ...ไอ้หนุ่มคนหนึ่ง เห็นสาวคนหนึ่ง เดินเข้ามาในซอย ไม่ต้องเคารพประเพณีอะไร เข้าไปถึง...จุดเข้าป่าไปเลย ทำการ...ไม่รู้จะใช้ถ้อยคำอะไรถึงจะสุภาพหน่อย เขาเรียกว่า... “ทำการล่วงเกินในทางที่ไม่สมควร”...นี่อย่างนี้ใช้ไม่ได้ “เลวกว่าสัตว์เดรัจฉาน”...

ทำไมหลวงพ่อดึงพุทธรูปแรงอย่างนั้น ก็สัตว์เดรัจฉานมันไม่ทำอย่างนั้น...สุนัขนะ...ตัวผู้นะ พอเห็นตัวเมียน่ารัก มันก็เข้าไป...ทำท่าตอกตัก...ดมหัว...ดมข้างตัว...ดมหาง พอดมหางเสร็จแล้วก็ป็นหน่อย...ไอ้ตัวเมื่อยืนเฉย แสดงว่าตกลงปลงใจกันแล้ว...ก็เรียบร้อย...มันไม่เคย พอเจอตัว

เมียแล้ว มันก็ดูลากเข้าไปในป่า อย่างนั้นไม่มี...ไม่มีอย่างนั้น แต่นี่คนเราถ้าว่าจุดกระชากลากไปทำอย่างนั้น ชีวิตมันเลวกว่าสัตว์เดรัจฉาน ชีวิตตกต่ำ

การไม่เคารพประเพณีทำให้ชีวิตไม่เรียบร้อย แต่ถ้าเคารพประเพณีเป็นคนมีระเบียบมีวัฒนธรรมดี นี่เป็นเครื่องห้ามคนไม่ให้ทำความเสียหาย เพราะมีระเบียบมีวัฒนธรรมห้ามไว้

สิ่งที่เรียกว่า“วัฒนธรรม” นั้น หมายถึง สิ่งที่จะช่วยให้เป็นคนสมบูรณ์ขึ้น วัฒนธรรมในการแต่งตัว...ในการนั่ง...ในการเดิน...ในการพูด...ในการอะไรๆ ชาตินี้ที่เจริญนั้นมีวัฒนธรรมมีระเบียบมาก คนอังกฤษ...เยอรมัน...คนญี่ปุ่นมีระเบียบมาก นี่คนเจริญ แต่ชาติที่ไม่เจริญไม่มีระเบียบอะไรเลย ยังเป็นคนป่าคนเถื่อนทำอะไรตามใจตัว ตามใจอยาก ไม่มีขอบเขต นี่ไม่เจริญ

วักกับควายนี้ รู้ไหมว่าสัตว์ชนิดไหนเจริญกว่ากัน หลวงพ่อนี้เป็นเด็กเลี้ยงควายบ้านนอก...ลูกชานา ไม่ไต่หวีเศษวิโสอะไร เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย...หลวงพ่อก็ได้ความรู้ว่า...วัวนี้เจริญกว่าควาย ควายนี้ไม่ได้เรื่อง ถ้าใครเขาด่า“มึงมันควาย”...น่าเจ็บเหมือนกันนะ แต่ถ้าด่าว่า...วัว...ไม่เป็นไร เพราะวัวมันยังเจริญ เจริญอย่างไร จะเล่าให้เธอฟัง...เข้าเปิดคอก ต้อนไปกินหญ้า พอตะวันใกล้จะตกดินนี้ วัวเดินแถวแล้ว เดินแถวนะ วัวเป็นระเบียบนะ เดินเข้าเป็นแถว เลี้ยวเป็นแถว ไปเป็นแถว นี้นะ..เข้าบ้าน

วามันเชื่อผู้นำ มันมีหัวหน้า มันเลือกอย่างไรไม่รู้ วิธีเลือกหัวหน้าของมัน แต่มืออยู่ตัวหนึ่ง ถ้าตัวนั้นบ้ายหน้าไปทิศไหน ตัวอื่นเดินตามเป็นแถว หลวงพ่อสังเกตเห็นอย่างนั้น แล้วตัวเป็นหัวหน้ามักจะเป็นตัวเมีย...เออ! วัวนี้มันเลือกตัวเมียเป็นหัวหน้านะ มันมีหัวหน้าเป็นตัวเมีย เพราะตัวเมียมันออกลูก ที่นี้ลูกทั้งหลายนี้เป็นหลานของไอ้ตัวนั้นบ้าง หลานของไอ้ตัวโน้นบ้าง...มันเลยเคารพหัวหน้า มีวัฒนธรรม เคารพหัวหน้า เดินเป็นแถว กลับบ้านเรียบร้อย แต่ควายนี้ มีดแล้วก็ยังไม่กลับ เจอข้าวโพดกินข้าวโพด เจออะไรก็กิน นั่นนะ...ไม่ไป ตอนแล้วก็ไม่ไป...ไม่กลับบ้าน...อันนี้ควาย

พ่อบ้านที่เกี่ยวไปอาบ อบ นวดบ้าง ไปเที่ยวบาร์บ้าง เที่ยวไนท์คลับบ้าง...ไอนั้นมัน “ควาย”...ไม่ได้เรื่อง ไอนั้นมันควาย มันไม่รู้จักกลับบ้าน แต่ ถ้าเป็นวัวนั้น พอเลิกงานแล้วเขากลับบ้านเรียบร้อย...เป็นสุขไหมละ ถ้าอย่างนั้น ครอบครัวนั้นเป็นสุขไหม คุณพ่อกลับบ้านเรียบร้อย ครอบครัวเป็นสุข คุณแม่กลับบ้านเรียบร้อย ครอบครัวเป็นสุข ถ้าคุณพ่อไม่กลับบ้าน คุณแม่ก็ไปแจกไปอยู่ ลูกจะเป็นสุขได้อย่างไร... ไม่ได้เรื่อง

ครอบครัวที่มีความสุข คือครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ในศีลในธรรม ประพฤติดีประพฤติดชอบ มีความสุข แต่ถ้าพ่อแม่ไร้ศีลไร้ธรรมแล้ว...มีปัญหาก่เกิดความทุกข์ความเดือดร้อน

นี่เป็นเรื่องที่เห็นได้ง่าย ว่าชีวิตคนเรานี้มันต้องมีระเบียบ มีแบบฉบับอะไรต่าง ๆ จึงจะอยู่กันเรียบร้อย

แต่ว่าเราเป็นเด็กนี้อาจจะไม่ชอบ พวกเธอนี้ขณะนี้ยังไม่ชอบหรอก ถ้ามีใครบอกให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้... แหม! จะสั่งเสียเรื่อย...เผด็จการเสียเรื่อย...เราชอบทำอะไรตามใจตัว ตามใจอยาก แต่วันหนึ่งเราจะรู้ว่าเราต้องมีระเบียบ ต้องอยู่อย่างมีระเบียบ เดินมีระเบียบ นั่งมีระเบียบ ทำอะไรมีระเบียบ แม้จะอยู่ในที่ชุมนุมชนก็ต้องมีระเบียบ

คนฝรั่งอังกฤษที่เขาสูบบุหรี่นะ เขามีห้องเฉพาะ...“สโมคกิ้ง รูม”...ในบ้านเขามีห้องเฉพาะ ใครอยากสูบบุหรี่ ต้องลุกขึ้นขอโทษ... “เอ็กซ์คิวสิ”...ไปแล้ว...ไปนั่งสูบบุหรี่..อัดปุ๋ย..ฟุ้งเลยนะ...เสร็จแล้วมานั่งคุยต่อไป เขาจะไม่สูบบุหรี่ในท่ามกลางแขก หรือนั่งคุยกัน เว้นไว้แต่สนิทเหลือเกิน เขาถึงทำได้ แต่ถ้าเป็นคนไม่คุ้นเขาไม่ทำ เขามีห้องสูบบุหรี่ เขาเรียบร้อย ปฏิบัติเป็นระเบียบวินัย

เพราะฉะนั้นเราจะเห็นว่า เขามีระเบียบทุกหนทุกแห่ง ขึ้นรถมีระเบียบ ลงรถมีระเบียบ พอมาถึงจะรอรถ เขายืนแถว...นี่เขาคนมีระเบียบ ถ้าคนไม่มีระเบียบมันกองกันอยู่นั่น กองอยู่ตรงทางขึ้นแล้วแย่งกันขึ้น...นี่คนไม่มีระเบียบ ไม่มีวัฒนธรรม ไม่มีคุณค่าทางจิตใจ ทำอะไรก็ไม่ดี

คนใดมีระเบียบ แสดงว่าเป็นคนเจริญ เพราะเป็นคนรู้จักบังคับตัวเองได้ ควบคุมตัวเองได้ แต่คนไม่มีระเบียบ ทำตามใจตัว แต่งตัวตามใจ... “ฉันจะทำยังไงก็ตามใจฉัน เสรีภาพของฉัน”...นี่เรียกว่าขาดระเบียบ มันก็ยุ่ง สังคมยุ่ง บ้านเมืองก็จะยุ่ง ไม่เรียบร้อย

นี่พวกเราเขาเรียกว่าเป็น“นักศึกษา” ความจริงก็“นักเรียน”นั่นแหละ แต่พูดให้มันหรูหราว่า“นักศึกษา” ศึกษาก็คือเรียนนั่นเอง เรียนชั้นประถม ชั้นมัธยม เขาเรียกว่า“นักเรียน” พอเข้ามหาวิทยาลัยกลายเป็น “นักศึกษา” เรียกให้แปลกจากเดิมหน่อย เพื่ออะไร...เพื่อยกระดับจิตใจคนเรียนให้สูงขึ้น เป็นนักศึกษา ศึกษาทุกอย่าง ศึกษาเรื่องตัวเอง..เรื่องวิชาความรู้...เรื่องสังคม..เรื่องประเพณี...เรื่องวัฒนธรรม

ไม่ใช่ศึกษาเฉย ๆ ต้องมีการปฏิบัติตามสิ่งที่เราเรียนด้วย แล้วก็ต้องประดับประดาตนให้เรียบร้อยงดงาม สวมกับความเป็น“นักศึกษา” ไม่ใช่เด็กน้อย เด็กน้อยนักเรียนอาจจะทำอะไรเลอะเทอะ...ไม่เป็นไร แต่นักศึกษานั้นเลอะไม่ได้แล้ว เป็นนักศึกษา เป็นผู้ใหญ่แล้ว ต้องเรียบร้อย ต้องเดินไปในแนวทางที่งดงาม

ปัจจัยที่จะทำให้เราดีหรือเสียนี้ มีอยู่อีกอย่างหนึ่ง อยากจะฝากเธอไว้นะ คือ การคบเพื่อน จำไว้นะนี้สำคัญที่สุด...ถ้าเราได้เพื่อนดีเราดีขึ้นถ้าได้เพื่อนชั่ว

เราจะตกต่ำลงไป “คบคนเช่นไร จะเป็นคนเช่นนั้น”...ถ้าเราไปคบคนชั่วเมามันจะชวนเราไปเมา...คบคนขี้คร้านมันชวนเราให้เกียจคร้าน...คบคนสุรุษสุร่ายมันชวนเราให้ใช้จ่ายสิ้นเปลือง...คบคนเช่นไรเป็นเช่นนั้นจริง ๆ ...เสียหายเพราะฉะนั้นต้องระวัง

การคบเพื่อนนี้ เราเลือกได้...ถ้าคนไหนมาถึง คุณ ๒ คำ เราดูเถอะว่าเรื่องอะไร ถ้าคุยแต่เรื่องเหลวไหล เรื่องสนุก คนนี้ใช้ไม่ได้ แต่ถ้ามาถึงคุยเรื่องการเล่าเรียนเขียนอ่าน คนนี้เขาสนใจใฝ่วิชา คบเป็นเพื่อนได้ ไม่ทำให้ชีวิตตกต่ำ

นี่เป็นข้อคิด ที่หลวงพ่อบอกฝากไว้ให้พวกเธอทั้งหลาย ได้นำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตัวเธอเอง แก่ครอบครัว และแก่ประเทศชาติสืบไป

คัดจาก “เลี้ยวหนึ่งจากความทรงจำ”

หลวงพ่อบุญให้ นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ฟัง

เมื่อ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๗

นรก-สวรรค์ ของพ่อแม่ อยู่ที่ลูก

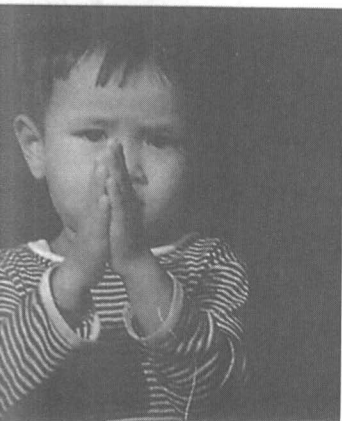
ขอให้มีความสำนึกไว้ในใจว่า
ถ้าไม่มีคุณพ่อคุณแม่ เราเกิดมาไม่ได้
เมื่อเราเกิดจากพ่อแม่
พ่อแม่ก็มีความรักต่อเรา
เลี้ยงดูเราให้เจริญ
ห้ามไม่ให้กระทำความชั่ว
แนะนำให้ประพฤติความงามความดี
ให้มีการศึกษา มีวิชาความรู้พอ
สำหรับที่จะไปทำมาหากินได้
เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ หางานให้ทำ
หาคู่ครองที่สมควรให้เมื่อถึงเวลา

มอบทรัพย์ให้ไปตั้งเนื้อตั้งตัว
อันนี้เป็นหน้าที่ของพ่อแม่ทุกคน
ได้กระทำแก่เธอที่เป็นลูก ๆ

เธอมาโรงเรียน มีสตางค์ใช้
มีเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม มีหนังสือเรียนเรียบร้อย
สิ่งนี้เกิดมาจากน้ำใจของคุณพ่อคุณแม่
คุณพ่อคุณแม่เป็นผู้มีความรักเรา สงสารเรา
ต้องการให้เราดี ต้องการให้เราเจริญ
ต้องการให้เราเป็นผู้ช่วยตัวเองได้
ท่านจึงจัดให้ความสะดวกแก่เราทุกอย่าง

เราที่เป็นลูกก็ต้องสำนึกในบุญคุณของพ่อแม่
ควรจะได้ทำตนให้พ่อแม่สบายใจ
อย่าประพฤตสิ่งใดที่ทำให้พ่อแม่เดือดเนื้อร้อนใจ
การตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ที่ดีที่สุด
ก็คือการประพฤติดตนไม่ให้พ่อแม่เดือดเนื้อร้อนใจ

ลูกคนใดทำให้พ่อแม่ร้อนกร้อนใจ
ก็เรียกว่าทำให้พ่อแม่ตกนรก
นรกของพ่อแม่ ก็คือความร้อนกร้อนใจ
เพราะลูกประพฤตเสียหยา
สวรรค์ของพ่อแม่ ก็คือความสบายใจ
ที่เกิดจากการประพฤติดีของลูก

เพราะฉะนั้นลูกหญิงลูกชายทุกคน
จะต้องคอยเตือนตัวเองไว้เสมอว่า
เราจะทำหน้าที่ให้คุณพ่อคุณแม่สบายใจ

อย่าขี้เกียจเหลวไหล อย่ามัวแต่เที่ยวแต่เล่น
เราไม่ได้เกิดมาเพื่อเดินเล่น เพื่อเหลวไหล
เราเกิดมาเพื่อใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์
แก่ตัว แก่ครอบครัว แก่ประเทศชาติของเรา

จากโอวาทเนื่องในวันแม่แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๘

หลวงพ่อบุญญานันทะแสดงแก่นักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนานันทอาทิตย
วัชรลปะทานรังสฤษฎ์

มรดกสำคัญ ที่ต้องช่วยกันรักษาไว้

❖ เธอต้องคิดไว้เสมอๆ ว่า เธอคือกำลังสำคัญของชาติในอนาคต เธอทุกคนเป็นทายาทที่จะต้องรับมรดก ๓ อย่าง

๑. แผ่นดินไทยเป็นมรดกมีค่าบรรพบุรุษของเรารักษาไว้ด้วยเลือดด้วยเนื้อด้วยชีวิต เราจะต้องช่วยกันรักษาไว้เพื่ออนาคตต่อไป

๒. ความเป็นเอกราชของชาติ คนไทยมีความภูมิใจในประวัติศาสตร์ของตนเอง ที่เป็นไทยอยู่ได้ ด้วยอำนาจของพระธรรม พระเจ้าแผ่นดินไทยเคร่งครัดในศาสนา รักษาประเทศชาติด้วยธรรมะ

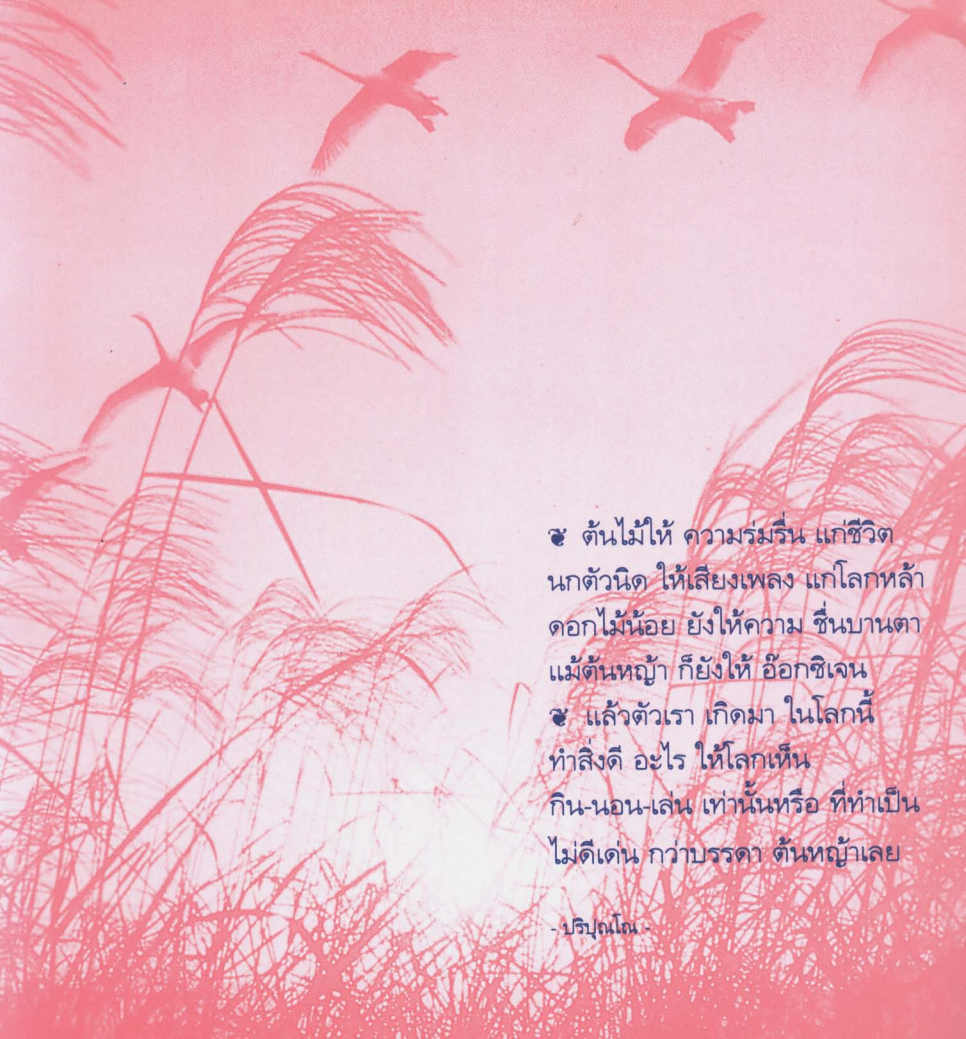
๓. พระพุทธศาสนา เป็นมรดกทางใจที่เราได้รับมาจากประเทศอินเดีย เดิมนี่เป็นของไทยไปแล้ว ประเทศไทยเป็นเมืองพระพุทธศาสนา ธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นมรดกสำคัญที่เราจะต้องรักษาไว้

❖ เธอต้องคิดไว้ทุกวันๆ ว่า “ฉันจะอยู่อย่างคนมีค่าในแผ่นดินนี้ ฉันจะอยู่เพื่อรักษาแผ่นดินนี้ไว้ เพื่อรักษาเอกราชของชาติไว้ เพื่อรักษาพระพุทธศาสนาไว้”

หลวงพ่อบุญานันทะ

ให้อิโรวาทเขาวงกต"ค่ายพุทธบุตร"ที่เสถียรธรรมสถาน

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๕

๕ ดันไม้ให้ ความร่มรื่น แก่ชีวิต
นกตัวนิด ให้เสียงเพลง แก่โลกหล้า
ดอกไม้ห้อย ยังให้ความ ชื่นบานตา
แม้ต้นหญ้า ก็ยังให้ อ้อกซิเจน
๕ แล้วตัวเรา เกิดมา ในโลกนี้
ทำสิ่งดี อะไร ให้โลกเห็น
กิน-นอน-เล่น เท่านั้นหรือ ที่ทำเป็น
ไม่ดีเด่น กวาวบรรดา ต้นหญ้าเลย

- ปรุณโณ -

ไม่มีอะไรทดแทน

๕ เมื่อไม่มีข้าวจ้าว
เรารับประทานข้าวเหนียวแทน ก็ได้
๕ เมื่อไม่มีเสื้อผ้าอาภรณ์สวยหรู
เราปกปิดร่างกายด้วยใบไม้ ก็ได้
๕ เมื่อไม่มีตึกรามบ้านช่อง
เราปลูกกระท่อบอยู่อาศัย ก็ได้
๕ เมื่อไม่มีนาฬิกาบอกเวลา
เราอาศัยพระอาทิตย์บอกเวลากลางวัน
พระจันทร์บอกเวลากลางคืน ก็ได้
๕ เมื่อไม่มีดนตรีของมนุษย์ขับกล่อม
เราฟังเสียงจิ้งจั่นเรไรที่ร้องระงมอยู่ ก็ได้
๕ เมื่อไม่มีมิตรสหายที่ถูกต้อง
บิดามารดาก็ยังเป็นมิตรแท้ตลอดไป
๕ แต่เมื่อขาดเสียซึ่ง“ธรรม”
เราไม่อาจจะแสวงหาสิ่งหนึ่งสิ่งใด
มาทดแทนเพื่อยึดถือปฏิบัติ
สำหรับทำความเป็นมนุษย์ของเราได้เลย

ธรรมะข้อแรก

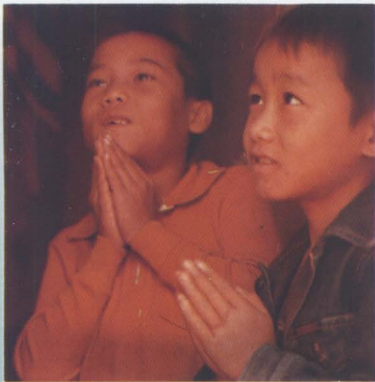
๕ ลูกชายทะเลาะกับแม่
โกรธแม่ หนือออกจากบ้าน
มาขออาศัยพักที่วัด
เข้าพบท่านอาจารย์แต่เช้าตรู่
๕ “หลวงพ่อกับ...
ผมเห็นความวุ่นวายในเมือง
มาศึกษาธรรมะ
ควรศึกษาเรื่องไหนก่อนครับ ?”
๕ “ไปกราบเท้าขอโทษคุณแม่
เชื่อฟัง อยู่ในโอวาทของท่าน
นี่คือ ธรรมะข้อแรกที่คุณควรปฏิบัติ !!”

- จาก“ฝนปราย” ของ วรธัมม์ -

๕ เปลวเทียนละลายแห่ง
เพื่อเปล่งแสงอันอำไพ
ชีวิตมลายไป
เหลือสิ่งใดทิ้งไว้แทน

๕ ชีวิตไร้สาระขณะนี้
ยังไม่สายเกินที่จะแก้ไข
แม้ชีวิตเหลือน้อยลงเพียงใด
ควรภูมิใจที่ได้ทำดีทัน

๕ มีใครเห็นหรือไม่เป็นไรเล่า
ควรเลือกเอาความดีที่สร้างสรรค์
ใครจะเห็นหรือไม่ไม่สำคัญ
ใจเรานั้นรู้ว่าดีเท่านี้พอ

ภัยร้ายของนักเรียน

พุทธทาสภิกขุ

👉 เป็นนักเรียน เพียรศึกษา อย่ารัก
ถูกคร่ำครวญ เรียนไม่ได้ ตั้งใจหมาย
สมาธิ จะหักเหี่ยน เตียนมลาย
ถึงเรียนได้ ก็ไม่ดี เพราะฝึกจน

👉 แต่เตือนกัน สักเท่าไร ก็ไม่เชื่อ
มันแรงเหลือ รักร้าย หลายกระสวน
หลอกพ่อแม่ ได้มากมาย หลายกระบวร
หน้าขาวนวล ใจหยาบดำ ช้ำละลาย

👉 การเล่าเรียน เปื่อหน่าย คล้ายจะบ้า
ใช้เงินอย่าง เทน้ำเทท่า น่าใจหาย
ไม่เท่าไร ใจกระด้าง ลื่นยางอาย
หญิงหรือชาย เรียนไม่ดี สิ่งนี้เอง

👉 มีสัจจะ ทมะ และขันตี
กตัญญู กตเวที อย่าโง่เงา
รักพ่อแม่ พากพร้อม ต้องยำเกรง
เรียนให้เก่ง ได้ยิ้มแปล้ แก่ทุกคน